Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2025

2025 dsc 1

Nodiadau Esboniadol

Health and Social Care (Wales) Act 2025

2025 asc 1

Explanatory Notes

£13.57

Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2025

2025 dsc 1

Nodiadau Esboniadol

Health and Social Care (Wales) Act 2025

2025 asc 1

Explanatory Notes

DEDDF IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL (CYMRU) 2025

NODIADAU ESBONIADOL

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Esboniadol hyn yn ymwneud â Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2025 a basiwyd gan Senedd Cymru ar 4 Chwefror 2025 ac a gafodd y Cydsyniad Brenhinol ar 24 Mawrth 2025.

2. Fe'u lluniwyd gan y Grŵp Iechyd, Gofal Cymdeithasol a'r Blynyddoedd Cynnar yn Llywodraeth Cymru er mwyn cynorthwyo'r sawl sy'n darllen y Ddeddf. Nid ydynt yn rhan o'r Ddeddf ac nid ydynt wedi eu cymeradwyo gan Senedd Cymru.

3. Dylid darllen y Nodiadau Esboniadol ar y cyd â'r Ddeddf. Ni fwriedir iddynt fod yn ddisgrifiad cynhwysfawr o'r Ddeddf. Pan fo'n ymddangos nad oes angen unrhyw esboniad na sylw ar adran unigol o'r Ddeddf, nis rhoddir.

CEFNDIR POLISI

4. Yn dilyn Papur Gwyn 2011 ar Wasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy, mae cyfraith gofal cymdeithasol yng Nghymru wedi cael ei diwygio a'i chydgrynhoi drwy Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("Deddf 2014") a Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ("Deddf 2016").

5. Sefydlodd Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 fframwaith newydd ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol yng Nghymru.

6. Mae Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 yn darparu fframwaith statudol ar gyfer rheoleiddio ac arolygu gwasanaethau gofal cymdeithasol, a fframwaith ar gyfer rheoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru.

7. Mae'r Ddeddf hon yn ceisio gwneud gwelliannau pellach i ofal cymdeithasol yng Nghymru, drwy ddiwygio Deddfau 2014 a 2016 i gyfyngu ar y gallu i dynnu allan elw a wneir yn sgil darparu gofal i blant sy'n derbyn gofal; a thrwy wneud nifer o ddiwygiadau i'r Deddfau hynny er mwyn sicrhau eu bod yn gweithredu'n llawn ac yn effeithiol.

8. Yn ogystal, mae'r Ddeddf yn galluogi i daliadau uniongyrchol gael eu cyflwyno o fewn Gofal Iechyd Parhaus y GIG (GIP), gyda'r bwriad o gysoni â'r taliadau uniongyrchol y gellir eu gwneud ym maes gofal cymdeithasol.

These notes refer to the Health and Social Care (Wales) Act 2025 (asc 1)
which received Royal Assent on 24 March 2025

HEALTH AND SOCIAL CARE (WALES) ACT 2025

EXPLANATORY NOTES

INTRODUCTION

1. These Explanatory Notes relate to the Health and Social Care (Wales) Act 2025 which was passed by Senedd Cymru on 4 February 2025 and received Royal Assent on 24 March 2025.

2. They have been prepared by the Welsh Government's Health, Social Care and Early Years Group in order to assist the reader of the Act. They do not form part of the Act and have not been endorsed by Senedd Cymru.

3. The Explanatory Notes should be read in conjunction with the Act. They are not meant to be a comprehensive description of the Act. Where an individual section of the Act does not seem to require any explanation or comment, none is given.

POLICY BACKGROUND

4. Following the 2011 White Paper on Sustainable Social Services, social care law in Wales has been reformed and consolidated through the Social Services and Well-being (Wales) Act 2014 ("the 2014 Act") and the Regulation and Inspection of Social Care (Wales) Act 2016 ("the 2016 Act").

5. The Social Services and Well-being (Wales) Act 2014 established a new framework for local authority social services in Wales.

6. The Regulation and Inspection of Social Care (Wales) Act 2016 provides a statutory framework for the regulation and inspection of social care services and a framework for the regulation of the social care workforce in Wales.

7. This Act seeks to make further improvements to social care in Wales, by amending the 2014 and 2016 Acts to restrict the extraction of profit from the care of looked after children; and by making a number of amendments to those Acts to ensure that they operate fully and effectively.

8. In addition, the Act enables the introduction of direct payments within NHS Continuing Healthcare (CHC), which is intended to align with the direct payments that can be made in social care.

9. Datblygwyd y Ddeddf hon yn dilyn ymgynghoriad ar newidiadau arfaethedig i ddeddfwriaeth sylfaenol ar ofal cymdeithasol a gofal iechyd parhaus a gynhaliwyd rhwng mis Awst a mis Tachwedd 2022. Mae'r dogfennau ymgynghori, yr ymatebion, a chrynodeb o'r ymatebion, wedi eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru: Newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth ar ofal cymdeithasol a gofal iechyd parhaus y GIG | LLYW.CYMRU.

TROSOLWG CYFFREDINOL O'R DDEDDF

10. Mae'r Ddeddf yn cynnwys 30 o adrannau (mewn tair Rhan) a dwy Atodlen.

- Mae Rhan 1 o'r Ddeddf yn ymwneud â gofal cymdeithasol ac mae'n cynnwys dwy Bennod:
  - Mae Pennod 1 yn gwneud diwygiadau i Ddeddfau 2014 a 2016 gyda'r bwriad o gyfyngu ar allu darparwyr gwasanaethau cartrefi gofal i blant, gwasanaethau llety diogel a gwasanaethau maethu i dynnu elw allan;
  - Mae Pennod 2 yn gwneud nifer o ddiwygiadau amrywiol mewn perthynas â gwasanaethau gofal cymdeithasol, gweithwyr gofal cymdeithasol a gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol, gyda'r bwriad o sicrhau y gall Deddfau 2014 a 2016 weithredu'n llawn ac yn effeithiol.

  Mae'r Rhan hon o'r Ddeddf hefyd yn cyflwyno Atodlen 1 sy'n gwneud mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol mewn perthynas â'r Rhan hon.
- Mae Rhan 2 o'r Ddeddf yn ymwneud â gofal iechyd ac mae'n gwneud diwygiadau i Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 er mwyn galluogi i daliadau uniongyrchol gael eu cyflwyno o fewn Gofal Iechyd Parhaus y GIG (GIP). Mae'r Rhan hon o'r Ddeddf hefyd yn cyflwyno Atodlen 2, sy'n gwneud mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol mewn perthynas â'r newid hwn.
- Mae Rhan 3 o'r Ddeddf yn cynnwys nifer o ddarpariaethau cyffredinol, gan gynnwys darpariaethau mewn perthynas â rheoliadau a wneir o dan y Ddeddf, dehongli, pwerau i wneud darpariaethau canlyniadol a darpariaethau trosiannol, a threfniadau dod i rym.

SYLWEBAETH AR YR ADRANNAU
RHAN 1
GOFAL CYMDEITHASOL

PENNOD 1
DARPARU GWASANAETHAU GOFAL CYMDEITHASOL I BLANT: CYFYNGIADAU AR ELW

Adran 1 – Trosolwg o Bennod 1

11. Mae adran 1 yn rhoi trosolwg o brif ddarpariaethau Rhan 1, Pennod 1 o'r Ddeddf. Mae'n crynhoi'r pynciau yr ymdrinnir â hwy ym mhob adran ddilynol yn y Bennod.

9. This Act has been developed following a consultation on proposed changes to primary legislation on social care and continuing health care which ran between August and November 2022. The consultation documents, responses, and a summary of responses, have been published on the Welsh Government's website: Proposed changes to legislation on social care and continuing health care | GOV.WALES .

GENERAL OVERVIEW OF THE ACT

10. The Act is comprised of 30 sections (within three Parts) and two Schedules.

- Part 1 of the Act relates to social care and contains two Chapters:
  - Chapter 1 makes amendments to the 2014 and 2016 Acts intended to restrict the extraction of profit by providers of children's care home services, secure accommodation services and fostering services;
  - Chapter 2 makes a number of miscellaneous amendments in relation to social care services, social care workers and local authority social services, intended to ensure that the 2014 and 2016 Acts can operate fully and effectively.

  This Part of the Act also introduces Schedule 1 which makes minor and consequential amendments in relation to this Part.
- Part 2 of the Act relates to health care and makes amendments to the National Health Service (Wales) Act 2006 in order to enable the introduction of direct payments within NHS Continuing Healthcare (CHC). This Part of the Act also introduces Schedule 2 which makes minor and consequential amendments in relation to this change.
- Part 3 of the Act contains a number of general provisions, including in relation to regulations made under the Act, interpretation, powers to make consequential and transitional provisions, and coming into force arrangements.

COMMENTARY ON SECTIONS
PART 1
SOCIAL CARE

CHAPTER 1
PROVISION OF SOCIAL CARE SERVICES TO CHILDREN: RESTRICTIONS ON PROFIT

Section 1 – Overview of Chapter 1

11. Section 1 provides an overview of the main provisions of Part 1, Chapter 1 of the Act. It summarises the subjects covered in each subsequent section of the Chapter.

Adran 2 – Gwasanaethau plant o dan gyfyngiad

12. Mae adran 2 yn mewnosod darpariaeth newydd yn Rhan 1 o Ddeddf 2016 sy'n diffinio gwasanaeth plant o dan gyfyngiad at ddibenion y Rhan honno. Mae'r ddarpariaeth newydd yn cael ei mewnosod yn adran newydd 2A ac mewn diwygiadau i Atodlen 1 i Ddeddf 2016. Mae adran 2 hefyd yn diwygio adran 1 o Ddeddf 2016 (trosolwg o Ran 1) o ganlyniad i'r newidiadau hyn.

13. Mae adran newydd 2A(1) (a fewnosodir gan adran 2(b) o'r Ddeddf) yn diffinio pob un o'r gwasanaethau rheoleiddiedig y mae'r darpariaethau newydd a fewnosodir gan y Ddeddf yn Rhan 1 o Ddeddf 2016 yn gymwys iddynt fel "gwasanaeth plant o dan gyfyngiad" at ddibenion y Rhan honno. Y rhain yw gwasanaeth cartref gofal (i'r graddau y mae'n "gwasanaeth cartref plant", sydd wedi ei ddiffinio at y diben hwn fel gwasanaeth cartref gofal a ddarperir mewn un neu ragor o fannau y mae'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu'n gyfan gwbl neu'n bennaf i blant ynddo neu ynddynt), gwasanaeth maethu, a gwasanaeth llety diogel.

14. Mae adran 2(c) yn mewnosod is-baragraff newydd (3A) ym mharagraff 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 2016. Mae is-baragraff (3A) yn darparu nad yw ysgol sy'n gyfystyr â gwasanaeth cartref gofal yn rhinwedd is-baragraff (3) yn gyfystyr â gwasanaeth cartref plant oni bai ei bod wedi darparu mwy o ddiwrnodau o lety i blant sy'n derbyn gofal nag i rai nad ydynt yn blant sy'n derbyn gofal am unrhyw gyfnod o 12 mis sy'n dod o fewn y 24 mis blaenorol, neu ei bod yn bwriadu darparu mwy o ddiwrnodau o lety i blant sy'n derbyn gofal nag i rai nad ydynt yn blant sy'n derbyn gofal am unrhyw gyfnod o 12 mis sy'n dod o fewn y 24 mis dilynol.

Adran 3 – Ceisiadau i gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaethau plant o dan gyfyngiad

15. Mae adran 3(3) yn mewnosod adrannau newydd 6A (cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad) a 6B (cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad: diffiniadau) yn Neddf 2016.

16. O dan adran newydd 6A(1), er mwyn cael ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, rhaid i berson nad yw'n awdurdod lleol fod yn endid nid-er-elw.

17. Mae adran 6A(2), (3) a (4) yn darparu bod "endid nid-er-elw" yn berson sy'n bodloni'r ddau brawf hyn:
    - bod amcanion neu ddibenion y person yn ymwneud yn anad dim â lles plant, neu ag unrhyw fudd cyhoeddus arall a ragnodir gan Weinidogion Cymru (ni chaniateir gwneud rheoliadau sy'n rhagnodi budd cyhoeddus o'r fath oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Senedd Cymru ac wedi ei gymeradwyo ganddi drwy benderfyniad);
    - bod y person yn un o'r pedwar math o ymgymeriad a ganlyn (a ddiffinnir yn adran 6B, ac y mae'r gyfraith yn cyfyngu ar y gallu i dynnu elw allan mewn perthynas â hwy): cwmni elusennol cyfyngedig drwy warant heb gyfalaf cyfrannau; sefydliad elusennol corfforedig; cymdeithas gofrestredig elusennol; cwmni buddiant cymunedol cyfyngedig drwy warant heb gyfalaf cyfrannau.

Section 2 – Restricted children's services

12. Section 2 inserts new provision into Part 1 of the 2016 Act that defines a restricted children's service for the purposes of that Part. The new provision is inserted in new section 2A and in amendments to Schedule 1 to the 2016 Act. Section 2 also amends section 1 of the 2016 Act (overview of Part 1) in consequence of these changes.

13. New section 2A(1) (inserted by section 2(b) of the Act) defines each of the regulated services to which the new provisions inserted by the Act into Part 1 of the 2016 Act apply as a "restricted children's service" for the purposes of that Part. These are a care home service (in so far as it is a "children's home service" defined for this purpose as a care home service provided at one or more places at which the service is provided wholly or mainly to children), a fostering service, and a secure accommodation service.

14. Section 2(c) inserts new sub-paragraph (3A) into paragraph 1 of Schedule 1 to the 2016 Act. Sub-paragraph (3A) provides that a school that constitutes a care home service by virtue of sub-paragraph (3) does not constitute a children's home service unless it has provided more days of accommodation to children who are looked after children than to children who are not looked after children for any period of 12 months falling within the previous 24 months, or it intends to provide more days of accommodation to looked after children than to children who are not looked after children for any period of 12 months falling within the following 24 months.

Section 3 – Applications for registration in respect of restricted children's services

15. Section 3(3) inserts new sections 6A (registration in respect of a restricted children's service) and 6B (registration in respect of a restricted children's service: definitions) into the 2016 Act.

16. Under new section 6A(1), to be registered in respect of a restricted children's service a person who is not a local authority must be a not-for-profit entity.

17. Section 6A(2), (3) and (4) provide that a "not-for-profit entity" is a person that meets these two tests:
    - the person's objects or purposes primarily relate to the welfare of children, or to such other public good as the Welsh Ministers may prescribe (regulations prescribing such public good may not be made unless a draft of the instrument has been laid before and approved by a resolution of Senedd Cymru);
    - the person is one of the following four types of undertaking (that are defined in section 6B, and in relation to which the law restricts the extraction of profit): a charitable company limited by guarantee without a share capital; a charitable incorporated organisation; a charitable registered society; a community interest company limited by guarantee without a share capital.

18. O ganlyniad i fewnosod adrannau 6A a 6B yn Neddf 2016, mae adran 3(2) yn mewnosod is-adran newydd (1A) yn adran 6 o Ddeddf 2016. Mae'r is-adran newydd hon yn ei gwneud yn ofynnol i berson sy'n gwneud cais i gael ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad ddarparu gwybodaeth ragnodedig i Weinidogion Cymru sy'n dangos bod y person yn endid nid-er-elw. Mae'r pŵer i ragnodi'r wybodaeth i'w arfer drwy reoliadau a wneir mewn offeryn statudol o dan adran 187 o Ddeddf 2016.

Adran 4 – Cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad: trefniadau trosiannol

19. Mae adran 4 yn mewnosod Atodlen newydd 1A yn Neddf 2016 er mwyn gwneud darpariaeth ynghylch trefniadau trosiannol mewn cysylltiad â darparwyr gwasanaethau sydd eisoes wedi eu cofrestru cyn i adran newydd 6A ddod i rym (ac o ran hynny, gweler adran 3).

20. Ar ôl cychwyn adran 6A, bydd y gofyniad mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad a osodir o dan yr adran honno (i fod yn endid nid-er-elw) yn gymwys i bob newydd-ddyfodiad i'r gofrestr a gynhelir gan Weinidogion Cymru o dan Ddeddf 2016 a phob darparwr gwasanaeth presennol cyhyd â'u bod yn parhau'n gofrestredig. Fodd bynnag, mae paragraffau 1 a 2 o Atodlen 1A yn gwneud darpariaeth ar gyfer cyfnod trosiannol pan nad yw darparwyr a oedd wedi eu cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth cyn iddo ddod yn wasanaeth plant o dan gyfyngiad (yn rhinwedd dyfodiad adran 6A i rym) yn ddarostyngedig i'r gofynion yn adran 6A(1), ac eithrio at ddibenion unrhyw geisiadau y mae'r darparwr gwasanaeth yn eu gwneud o dan adran 11 o Ddeddf 2016 i amrywio cofrestriad i ychwanegu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad neu i ddarparu'r gwasanaeth presennol sy'n wasanaeth plant o dan gyfyngiad mewn man newydd neu mewn perthynas â man newydd.

21. Mae'r cyfnod trosiannol yn dechrau pan ddaw adran 6A i rym mewn cysylltiad â'r gwasanaeth ac yn gorffen ar ddiwrnod a bennir gan Weinidogion Cymru mewn rheoliadau.

22. Fel y darperir ar ei gyfer gan baragraff 3 o'r Atodlen, caiff Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n gosod amodau ar ddarparwyr gwasanaethau presennol yn ystod y cyfnod trosiannol, gan gynnwys cyfyngiadau ar y math o wasanaeth y cânt ei ddarparu a'r disgrifiad o blant sy'n derbyn gofal y cânt eu lletya. Er enghraifft, byddai hyn yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyfyngu ar yr amgylchiadau pan gaiff darparwyr sy'n ddarostyngedig i'r darpariaethau trosiannol dderbyn lleoliadau gan awdurdodau lleol yn Lloegr. Gellid defnyddio'r pŵer hefyd i atal darparwyr sy'n ddarostyngedig i'r darpariaethau trosiannol rhag darparu lle ar gyfer unrhyw blentyn newydd ar ôl dyddiad penodol, neu i'w gwneud yn ofynnol mai dim ond gwasanaethau arbenigol o ddisgrifiad penodol y caniateir eu darparu.

23. Os bydd darparwr gwasanaeth yn methu â chydymffurfio â'r amodau hyn, caiff Gweinidogion Cymru amrywio neu ganslo ei gofrestriad yn unol ag adrannau 18 a 19 o Ddeddf 2016.

18. As a consequence of the insertion of sections 6A and 6B into the 2016 Act, section 3(2) inserts a new subsection (1A) into section 6 of the 2016 Act. This new subsection requires a person applying to be registered in respect of a restricted children's service to supply the Welsh Ministers with prescribed information showing that the person is a not-for-profit entity. The power to prescribe the information is to be exercised by regulations made in a statutory instrument under section 187 of the 2016 Act.

Section 4 – Registration in respect of a restricted children's service: transitional arrangements

19. Section 4 inserts a new Schedule 1A into the 2016 Act to make provision about transitional arrangements in respect of service providers who are already registered prior to the coming into force of new section 6A (as to which see section 3).

20. After the commencement of section 6A, the requirement in respect of a restricted children's service imposed under that section (to be a not-for-profit entity) will apply to all new entrants to the register maintained by the Welsh Ministers under the 2016 Act and all existing service providers for so long as they remain registered. However, paragraphs 1 and 2 of Schedule 1A make provision for a transitional period during which providers who were registered in respect of a service before it became a restricted children's service (by virtue of section 6A coming into force) are not subject to the requirements in section 6A(1) except for the purposes of any applications that the service provider makes under section 11 of the 2016 Act to vary registration to add a restricted children's service or to provide the existing restricted children's service at or in relation to a new place.

21. The transitional period begins when section 6A comes into force in respect of the service and ends on a day appointed by the Welsh Ministers in regulations.

22. As provided for by paragraph 3 of the Schedule, the Welsh Ministers may make regulations which impose conditions on existing service providers during the transitional period, including restrictions on the type of service they may provide and the description of looked after children they may accommodate. For example, this would enable Welsh Ministers to limit the circumstances in which providers who are subject to the transitional provisions may accept placements from local authorities in England. The power could also be used to prevent providers who are subject to the transitional provisions from providing a place for any new child after a certain date, or to require that only specialist services of a certain description may be provided.

23. If a service provider fails to comply with these conditions, the Welsh Ministers may vary or cancel their registration in accordance with sections 18 and 19 of the 2016 Act.

24. Yn achos darparwr gwasanaeth maethu y mae paragraff 2 yn gymwys iddo, bydd methiant gan y darparwr hwnnw i gydymffurfio â gofynion a osodir yn ystod y cyfnod trosiannol drwy reoliadau a wneir o dan adran 87 o Ddeddf 2014 hefyd yn sbarduno pŵer Gweinidogion Cymru i amrywio neu ganslo cofrestriad y darparwr. Cyfeirir at adran 87 o Ddeddf 2014 oherwydd dyma'r pŵer sy'n galluogi gwneud rheoliadau sy'n cyfyngu ar allu darparwyr gwasanaethau maethu sy'n ddarostyngedig i baragraff 2 o Atodlen 1A i gymeradwyo rhieni maeth newydd.

25. O dan baragraff 4 o'r Atodlen, caiff darparwyr sy'n darparu gwasanaethau presennol wneud cais i amrywio eu cofrestriad fel bod cofrestriad y darparwr mewn cysylltiad â gwasanaeth presennol yn ddarostyngedig i'r gofyniad yn adran 6A(1) ac, felly, nad yw unrhyw amodau y gellid bod wedi eu gosod arnynt o dan baragraff 3 o'r Atodlen yn gymwys mwyach. Mewn cyferbyniad â hynny, os bydd darparwr sy'n darparu gwasanaeth presennol yn gwneud cais o dan adran 11(1)(a)(i) neu (ii) o Ddeddf 2016 i amrywio ei gofrestriad mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad ac nad hwnnw yw'r gwasanaeth presennol, rhaid i'r darparwr wneud cais i Weinidogion Cymru i gofrestriad y darparwr mewn cysylltiad â'r gwasanaeth presennol fod yn ddarostyngedig i'r gofyniad yn adran 6A(1). Mae hyn yn sicrhau na fydd darparwr yn gallu bod yn ddarparwr sydd wedi ei gofrestru yn ddarostyngedig i'r gofyniad yn adran 6A(1) mewn perthynas ag un gwasanaeth, neu mewn cysylltiad â man neu fannau, a'i fod wedi ei gofrestru fel darparwr nad yw'n ddarostyngedig i'r gofyniad mewn perthynas â gwasanaeth arall neu fan arall (neu fannau eraill). Mae amrywiadau o dan y paragraff hwn yn ddarostyngedig i'r gweithdrefnau hysbysu a nodir yn adrannau 18 i 20 o Ddeddf 2016 a'r hawliau apelio cysylltiedig o dan adran 26 o Ddeddf 2016.

26. Mae adran 4(4) yn diwygio adran 45 o Ddeddf 2016 fel y caiff Gweinidogion Cymru hefyd ragnodi drwy reoliadau ei bod yn drosedd i ddarparwr fethu â chydymffurfio ag amodau a osodir mewn rheoliadau a wneir o dan baragraff 3 o Atodlen 1A. Gan fod y pŵer i greu trosedd yn y rheoliadau wedi ei roi gan adran 45 o Ddeddf 2016, bydd y cosbau a nodir yn adran 51 o Ddeddf 2016 yn gymwys pan fo'r pŵer hwn yn cael ei arfer, fel y bydd y pŵer i ddyroddi hysbysiadau cosb o dan adran 52 o Ddeddf 2016.

Adran 5 – Caniatáu neu wrthod cofrestriad mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad

27. Mae adran 5 yn diwygio adran 7 (caniatáu neu wrthod cofrestriad fel darparwr gwasanaeth) o Ddeddf 2016 o ganlyniad i gyflwyno'r gofynion mewn cysylltiad â gwasanaethau plant o dan gyfyngiad a nodir yn adran newydd 6A o Ddeddf 2016 (fel y'i mewnosodir gan adran 3).

28. Mae is-adran (2) yn mewnosod paragraff newydd (aa) yn is-adran (1) i'w gwneud yn ofynnol nad yw Gweinidogion Cymru ond yn caniatáu cais i gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad os yw'r ymgeisydd yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).

24. In the case of a provider of a fostering service to whom paragraph 2 applies a failure by that provider to comply with requirements imposed during the transitional period by regulations made under section 87 of the 2014 Act will also trigger the Welsh Ministers' power to vary or cancel the provider's registration. Section 87 of the 2014 Act is referred to because this is the power which enables regulations to be made which restrict the ability of providers of fostering services who are subject to paragraph 2 of Schedule 1A to approve new foster parents.

25. Under paragraph 4 of the Schedule, providers of existing services may apply to vary their registration so that their registration in respect of an existing service is subject to the requirement in section 6A(1) and, accordingly, any conditions that might have been imposed on them under paragraph 3 of the Schedule no longer apply. By contrast, if a provider of an existing service applies under section 11(1)(a)(i) or (ii) of the 2016 Act to vary their registration in respect of a restricted children's service that is not the existing service, the provider must apply to the Welsh Ministers for their registration in respect of the existing service to be subject to the requirement in section 6A(1). This ensures that providers will not be able to be registered as subject to the 6A(1) requirement in relation to one service, or in respect of a place or places, and registered as not subject to the requirement in relation to another service or place(s). Variations under this paragraph are subject to the notice procedures set out in sections 18 to 20 of the 2016 Act and the associated appeal rights under section 26 of the 2016 Act.

26. Section 4(4) amends section 45 of the 2016 Act so that the Welsh Ministers may also prescribe by regulations that it is an offence for a provider to fail to comply with conditions imposed in regulations made under paragraph 3 of Schedule 1A. As the power to create a criminal offence in the regulations is conferred by section 45 of the 2016 Act, the penalties set out in section 51 of the 2016 Act will apply where this power is exercised, as will the power to issue penalty notices under section 52 of the 2016 Act.

Section 5 – Grant or refusal of registration in respect of a restricted children's service

27. Section 5 amends section 7 (grant or refusal of registration as a service provider) of the 2016 Act in consequence of the introduction of the requirements in respect of restricted children's services set out in new section 6A of the 2016 Act (as inserted by section 3).

28. Subsection (2) inserts new paragraph (aa) into subsection (1) to require that the Welsh Ministers only grant an application for registration in respect of a restricted children's service if the applicant meets the requirement in section 6A(1).

29. Mae is-adran (3) yn mewnosod paragraff newydd (aa) yn is-adran (3) er mwyn darparu, o ran caniatáu cais mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, fod rhaid iddo fod yn ddarostyngedig i amod bod y darparwr gwasanaeth yn hysbysu Gweinidogion Cymru am unrhyw amgylchiadau nad yw'r darparwr bellach yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1) odanynt.

Adran 6 – Person addas a phriodol: ystyriaethau perthnasol

30. Fel yr eglurir ymhellach ym mharagraffau 31 i 33, mae adran 6 yn diwygio Deddf 2016 i ddarparu bod trefniadau ariannol afresymol neu anghymesur yr ymrwymir iddynt gan ddarparwr gwasanaeth sydd wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad yn dystiolaeth y mae rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw iddi wrth benderfynu a yw'r darparwr yn berson addas a phriodol. (Os nad yw Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bellach fod person yn addas a phriodol, cânt ganslo cofrestriad y person – gweler adran 15(1)(b) o Ddeddf 2016).

31. Mae adran 9 o Ddeddf 2016 yn darparu bod rhaid i Weinidogion Cymru, wrth benderfynu a yw darparwr gwasanaeth yn berson addas a phriodol, roi sylw i'r holl faterion sy'n briodol yn eu barn hwy ond bod rhaid iddynt roi sylw yn benodol i dystiolaeth o wahanol bethau, gan gynnwys a yw'r darparwr gwasanaeth wedi bod yn gyfrifol am gamymddwyn neu gamreoli, neu wedi cyfrannu ato neu ei hwyluso, wrth ddarparu gwasanaeth rheoleiddiedig (gweler adran 9(6)).

32. Mae adran 6(2) yn diwygio adran 9(7) o Ddeddf 2016 fel ei bod yn nodi bod rhaid i Weinidogion Cymru, pan fyddant yn rhoi sylw i dystiolaeth ynghylch a yw darparwr gwasanaeth (sydd wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad) yn anaddas ar sail camymddwyn neu gamreoli, ystyried a yw'r darparwr wedi ymrwymo i drefniant ariannol sy'n dod o fewn adran newydd 9A.

33. Mae adran 6(3) yn mewnosod adrannau newydd 9A a 9B yn Neddf 2016. Mae adran newydd 9A(1) yn darparu bod trefniant ariannol yn dod o fewn adran 9A os yw'n drefniant gyda neu er lles "person perthnasol" (a ddiffinnir yn adran 9B, ac sy'n cynnwys personau megis swyddogion a chyflogeion y darparwr) sy'n afresymol neu'n anghymesur o dan yr holl amgylchiadau ac a all, o ganlyniad, danseilio gallu'r darparwr gwasanaeth i ddilyn ei amcanion neu ei ddibenion (y mae rhaid iddynt, o dan adran 6A(3), ymwneud yn anad dim â lles plant neu fudd cyhoeddus arall a ragnodir). Mae adran newydd 9A(2) yn nodi materion y mae rhaid rhoi sylw iddynt wrth benderfynu a ymrwymwyd i drefniant ariannol o'r math hwn.

Adran 7 – Darparwyr gwasanaethau plant o dan gyfyngiad: yr wybodaeth a gynhwysir mewn datganiad blynyddol

34. Mae adran 7 yn diwygio adran 10 (datganiad blynyddol) o Ddeddf 2016 i osod gofynion newydd ynghylch yr hyn y mae rhaid ei gynnwys yn natganiad blynyddol darparwr gwasanaeth.

35. Mae paragraff (a) yn mewnosod paragraff newydd (viiia) yn adran 10(2)(a) o Ddeddf 2016, sy'n ei gwneud yn ofynnol bod y datganiad blynyddol yn cynnwys gwybodaeth (a ragnodir gan Weinidogion Cymru) ynghylch tystiolaeth sy'n berthnasol i'r prawf person addas a phriodol yn adran 9 o Ddeddf 2016.

29. Subsection (3) inserts new paragraph (aa) into subsection (3) to provide that a grant of application in respect of a restricted children's service must be subject to a condition that the service provider notify the Welsh Ministers of any circumstances under which the provider no longer meets the requirement in section 6A(1).

Section 6 – Fit and proper person: relevant considerations

30. As further explained in paragraphs 31 to 33, section 6 amends the 2016 Act to provide that unreasonable or disproportionate financial arrangements entered into by a service provider registered in respect of a restricted children's service are evidence to which the Welsh Ministers must have regard when deciding if the provider is a fit and proper person. (If the Welsh Ministers are no longer satisfied a person is fit and proper, they may cancel the person's registration – see section 15(1)(b) of the 2016 Act.)

31. Section 9 of the 2016 Act provides that in deciding whether a service provider is a fit and proper person, the Welsh Ministers must have regard to all matters they think appropriate but that they must in particular have regard to evidence of various things including whether the service provider has been responsible for, contributed to, or facilitated misconduct or mismanagement in the provision of a regulated service (see section 9(6)).

32. Section 6(2) amends section 9(7) of the 2016 Act so that it specifies that, when the Welsh Ministers are having regard to evidence of whether a service provider (that is registered in respect of a restricted children's service) is unfit on the basis of misconduct or mismanagement, they must consider whether the provider has entered into a financial arrangement that falls within new section 9A.

33. Section 6(3) inserts new sections 9A and 9B into the 2016 Act. New section 9A(1) provides that a financial arrangement falls within section 9A if it is an arrangement with or for the benefit of a "relevant person" (defined in section 9B, and including persons such as the provider's officers and employees) that is unreasonable or disproportionate in all the circumstances and that, in consequence, may undermine the pursuit of the service provider's objects or purposes (which must, under section 6A(3), primarily relate to children's welfare or other prescribed public goods). New section 9A(2) sets out matters to which regard must be had when determining whether a financial arrangement of this sort has been entered into.

Section 7 – Providers of restricted children's services: information contained in annual return

34. Section 7 amends section 10 (annual return) of the 2016 Act to impose new requirements about what must be included in a service provider's annual return.

35. Paragraph (a) inserts a new paragraph (viiia) into section 10(2)(a) of the 2016 Act, requiring that the annual return includes information (as prescribed by the Welsh Ministers) about evidence relevant to the fit and proper person test in section 9 of the 2016 Act.

36. Mae paragraff (b) yn mewnosod is-adrannau newydd (2A) a (2B) yn adran 10 o Ddeddf 2016. Mae is-adran newydd (2A) yn ei gwneud yn ofynnol, yn achos darparwr gwasanaeth, ac eithrio awdurdod lleol, sydd wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, bod rhaid i'r datganiad blynyddol gynnwys gwybodaeth (a ragnodir gan Weinidogion Cymru) sy'n dangos bod y darparwr yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1) (fel y'i mewnosodir gan adran 3 o'r Ddeddf - gweler paragraffau 16 a 17 o'r Nodiadau Esboniadol hyn am esboniad o adran newydd 6A). Mae is-adran (2B) yn darparu nad yw hyn yn gymwys i ddarparwyr nad yw adran 6A yn gymwys iddynt yn rhinwedd paragraff 2(3) o Atodlen 1A (fel y'i mewnosodir gan adran 4 o'r Ddeddf, ac sy'n pennu trefniadau trosiannol ar gyfer darparwyr gwasanaethau sy'n darparu'r gwasanaethau hyn).

37. Mae paragraff (c) yn diwygio is-adran (6) o adran 10 o Ddeddf 2016, gyda'r effaith y bydd y set gyntaf o reoliadau a wneir o dan is-adran (2)(a)(viiia) (rhagnodi gwybodaeth am dystiolaeth sy'n berthnasol i'r prawf person addas a phriodol) a'r set gyntaf o reoliadau a wneir o dan is-adran (2A) (rhagnodi gwybodaeth er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y darparwr yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1)) yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft yn y Senedd.

Adran 8 – Amrywio neu ganslo cofrestriad fel darparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad

38. Mae adran 8 yn diwygio Deddf 2016 i gynnwys darpariaethau newydd mewn perthynas ag amrywio neu ganslo cofrestriad fel darparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad.

39. Mae is-adran (2) yn diwygio adran 11 (cais i amrywio cofrestriad fel darparwr gwasanaeth) drwy fewnosod is-adran newydd (4) sy'n ei gwneud yn ofynnol bod rhaid i gais i amrywio cofrestriad i ddarparu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad gynnwys gwybodaeth er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).

40. Mae is-adran (3) yn diwygio adran 12 (caniatáu neu wrthod cais am amrywiad) i ddarparu na chaiff Gweinidogion Cymru ond caniatáu cais os ydynt wedi eu bodloni bod y darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofynion hyn.

41. Mae is-adran (4) yn diwygio adran 13 (amrywio heb gais) i ddarparu y caiff Gweinidogion Cymru amrywio cofrestriad darparwr gwasanaeth i ddileu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad os nad yw'r darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1). Mae is-adran (5) yn mewnosod is-adran newydd (3A) sy'n cyfeirio at baragraff 3(4)(a) o Atodlen 1A. Gwneir darpariaeth o dan yr Atodlen honno ynghylch cymhwyso adran 13 mewn perthynas â darparwyr y mae paragraff 2 o'r Atodlen honno yn gymwys iddynt.

36. Paragraph (b) inserts new subsections (2A) and (2B) into section 10 of the 2016 Act. New subsection (2A) requires that for a service provider, other than a local authority, that is registered in respect of a restricted children's service the annual return must include information (as may be prescribed by the Welsh Ministers) showing that the provider meets the requirement in section 6A(1) (as inserted by section 3 of the Act - see paragraphs 16 and 17 of these Explanatory Notes for an explanation of new section 6A). Subsection (2B) provides that this does not apply to providers to whom section 6A does not apply by virtue of paragraph 2(3) of Schedule 1A (as inserted by section 4 of the Act, and specifying transitional arrangements for service providers of these services).

37. Paragraph (c) amends subsection (6) of section 10 of the 2016 Act, with the effect that the first set of regulations made under subsection (2)(a)(viiia) (prescribing information about evidence relevant to the fit and proper person test) and the first set of regulations made under subsection (2A) (prescribing information to satisfy the Welsh Ministers that the provider meets the requirement in section 6A(1)) will be subject to the draft affirmative procedure in the Senedd.

Section 8 – Variation or cancellation of registration as a provider of a restricted children's service

38. Section 8 amends the 2016 Act to include new provisions in relation to the variation or cancellation of registration as a provider of a restricted children's service.

39. Subsection (2) amends section 11 (application for variation of registration as a service provider) by inserting a new subsection (4) which requires that an application to vary registration to provide a restricted children's service must contain information to satisfy the Welsh Ministers that the service provider meets the requirement in section 6A(1).

40. Subsection (3) amends section 12 (grant or refusal of application for variation) to provide that the Welsh Ministers may only grant an application if they are satisfied that the service provider meets these requirements.

41. Subsection (4) amends section 13 (variation without application) to provide that the Welsh Ministers may vary a service provider's registration to remove a restricted children's service if the service provider does not meet the requirement in section 6A(1). Subsection (5) inserts new subsection (3A) which refers to paragraph 3(4)(a) of Schedule 1A under which there is provision made concerning the application of section 13 in relation to providers to which paragraph 2 of that Schedule applies.

42. Mae is-adran (6)(a) yn diwygio adran 15 (canslo heb gais) i ddarparu y caiff Gweinidogion Cymru ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth os yw pob un o'r gwasanaethau y mae'r darparwr gwasanaeth wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â hwy yn wasanaeth plant o dan gyfyngiad ac nad yw'r darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1). Mae is-adran (6)(b) yn mewnosod is-adran newydd (1A) sy'n cyfeirio at baragraff 3(4)(b) o Atodlen 1A. Gwneir darpariaeth o dan yr Atodlen honno ynghylch cymhwyso adran 15 mewn perthynas â darparwyr y mae paragraff 2 o'r Atodlen honno yn gymwys iddynt.

Adran 9 – Gwasanaethau plant o dan gyfyngiad: yr wybodaeth a gynhwysir yn y gofrestr o ddarparwyr gwasanaethau

43. Mae adran 9 yn diwygio adran 38 (cofrestr o ddarparwyr gwasanaethau) o Ddeddf 2016 drwy fewnosod is-adran newydd (2A) sy'n cyflwyno gofynion newydd mewn cysylltiad â chofnodion yn y gofrestr o ddarparwyr gwasanaethau. Y gofynion newydd yw bod rhaid i'r cofnod yn y gofrestr ddangos a yw unrhyw un neu ragor o'r gwasanaethau yn wasanaeth plant o dan gyfyngiad, ac yn achos darparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad rhaid i'r cofnod yn y gofrestr ddangos bod cofrestriad y darparwr mewn cysylltiad â'r gwasanaeth hwnnw yn ddarostyngedig i'r gofyniad yn adran 6A(1), a bod yr amod yn adran 7(3)(aa) wedi ei osod ar gofrestriad y darparwr mewn cysylltiad â'r gwasanaeth hwnnw. Fodd bynnag, nid yw'r gofynion hyn yn gymwys mewn cysylltiad â chofrestriad darparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad nad yw'n ddarostyngedig i'r gofyniad yn adran 6A(1) yn ystod y cyfnod trosiannol a ddiffinnir yn Atodlen 1A.

Adran 10 – Dyletswydd awdurdod lleol i sicrhau digon o lety

44. Mae adran 10 yn diwygio adran 75 (dyletswydd gyffredinol awdurdod lleol i sicrhau digon o lety i blant sy'n derbyn gofal) o Ddeddf 2014.

45. Mae geiriad is-adran (1) wedi ei ddiwygio i bennu bod rhaid i'r awdurdod lleol gymryd pob cam rhesymol i sicrhau llety i blant a grybwyllir yn is-adran (2). Mae'r gofyniad yn is-adran (1)(a) bod y llety y mae dyletswydd yr awdurdod lleol yn ymwneud ag ef o fewn ardal yr awdurdod lleol wedi ei ddiwygio i gynnwys llety sy'n agos i ardal yr awdurdod lleol. Mae hyn yn galluogi awdurdodau lleol i wneud trefniadau gydag awdurdodau lleol eraill i ddatblygu cartrefi plant newydd a lleoliadau gofal maeth newydd. Mae'n cydnabod y gall amgylchiadau godi pan all plentyn sydd wedi ei leoli y tu allan i ardal yr awdurdod lleol fod yn agosach at ei gymuned gartref na phe bai'n cael ei leoli mewn rhan wahanol o ardal yr awdurdod lleol.

46. Mae paragraffau newydd (aa) ac (ab) wedi eu hychwanegu at is-adran (1), sy'n pennu, pan fo'r llety gyda rhiant maeth awdurdod lleol neu mewn cartref plant, y dylai fodloni'r gofyniad perthnasol a ddisgrifir yn adran newydd 81A(4)(a) neu 81A(4)(b), yn y drefn honno (ac mae'r adran newydd i'w mewnosod gan adran 13 o'r Ddeddf).

42. Subsection (6)(a) amends section 15 (cancellation without application) to provide that the Welsh Ministers may cancel a service provider's registration if each of the services that the service provider is registered in respect of is a restricted children's service and the service provider does not meet the requirement in section 6A(1). Subsection (6)(b) inserts new subsection (1A) which refers to paragraph 3(4)(b) of Schedule 1A under which there is provision made concerning the application of section 15 in relation to providers to which paragraph 2 of that Schedule applies.

Section 9 – Restricted children's services: information contained in the register of service providers

43. Section 9 amends section 38 (register of service providers) of the 2016 Act by inserting new subsection (2A) which introduces new requirements in respect of entries in the register of service providers. The new requirements are that the entry in the register must show whether any of the services are a restricted children's service, and in the case of a provider of a restricted children's service the entry in the register must show that the provider's registration in respect of that service is subject to the requirement in section 6A(1), and that the condition in section 7(3)(aa) is imposed on the provider's registration in respect of that service. However, these requirements do not apply in respect of the registration of a provider of a restricted children's service that is not subject to the requirement in section 6A(1) during the transitional period defined in Schedule 1A.

Section 10 – Local authority duty to secure sufficient accommodation

44. Section 10 amends section 75 (general duty of local authority to secure sufficient accommodation for looked after children) of the 2014 Act.

45. The wording of subsection (1) is amended to specify that the local authority must take all reasonable steps to secure accommodation for children mentioned in subsection (2). The requirement in subsection (1)(a) that the accommodation to which the local authority duty relates is within the local authority's area is amended to include accommodation that is near to the local authority's area. This enables local authorities to make arrangements with other local authorities to develop new children's homes and foster care placements. It acknowledges that there may be circumstances in which a child placed outside of the local authority's area may be nearer to their home community than if they were placed in a different part of the local authority's area.

46. New paragraphs (aa) and (ab) are added to subsection (1), specifying that, where the accommodation is with a local authority foster parent or a children's home, it should meet the relevant requirement described in new section 81A(4)(a) or 81A(4)(b) respectively (to be inserted by section 13 of the Act).

47. Mae is-adran (5) yn diwygio is-adran (3) i'w gwneud yn ofynnol bod rhaid i awdurdod lleol, wrth gyflawni ei ddyletswydd o dan is-adran (1), roi sylw i'r fantais bod ystod o lety sydd o fewn ei ardal neu'n agos iddi, ac sy'n gallu diwallu gwahanol anghenion y plant a grybwyllir yn is-adran (2). Mae'r newid hwn o "nifer o ddarparwr llety" i "ystod o lety" yn symud y ffocws o nifer y darparwyr i'r ystod o lety, ac a oes mathau gwahanol o leoliadau yn y mannau cywir sy'n gallu diwallu anghenion plant. Felly, gallai'r ddyletswydd gael ei chyflawni o bosibl drwy lety yn bodoli a ddarperir gan un darparwr, megis yr awdurdod lleol ei hun.

48. Mae is-adrannau (6) a (7) yn diwygio is-adran (4) ac adran 197(1) i ddiwygio'r diffiniad o "cartref plant" at ddibenion adran 75, fel nad yw'r ddyletswydd yn gymwys ond mewn perthynas â llety mewn cartrefi plant a chyda rhieni maeth awdurdod lleol.

Adran 11 – Dyletswydd i lunio a chyhoeddi cynllun digonolrwydd blynyddol

49. Mae adran 11 yn diwygio Deddf 2014 i fewnosod adrannau newydd 75A, 75B a 75C.

50. Mae adran 75A yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol lunio a chyhoeddi cynllun digonolrwydd blynyddol cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Rhaid i'r cynllun fanylu ar y camau y bydd yr awdurdod lleol yn eu cymryd yn y flwyddyn honno i gyflawni ei ddyletswydd o dan adran 75(1). Rhaid i'r cynllun fod ar ffurf a ragnodir drwy reoliadau, a rhaid iddo gael ei gymeradwyo gan Weinidogion Cymru cyn ei gyhoeddi (mae'r broses ar gyfer hyn wedi ei nodi yn adrannau 75B a 75C). Rhaid iddo gynnwys, ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi: amcangyfrif o nifer y plant y bydd yr awdurdod lleol yn gofalu amdanynt ac na fydd yn gallu eu lleoli o dan adran 81(2); asesiad ynghylch i ba raddau y mae'r llety sydd ar gael yn bodloni'r gofynion perthnasol yn adran 81A(3) yn ogystal ag i ba raddau y mae'r llety hwnnw o fewn ardal yr awdurdod lleol, neu'n agos iddi. Rhaid i'r cynllun hefyd gynnwys gwybodaeth ragnodedig ynghylch darparwyr er elw a darparwyr preifat[1] sy'n debygol o gael eu henwi mewn ceisiadau i gymeradwyo lleoliadau atodol, amcangyfrif o nifer y ceisiadau o'r fath a ddisgwylir a'r rhesymau pam y mae'r nifer hwnnw o geisiadau yn debygol o gael ei wneud.

51. Mae adran 75B o Ddeddf 2014 yn nodi'r weithdrefn ar gyfer cymeradwyo'r cynllun digonolrwydd blynyddol. Cyn cyhoeddi'r cynllun, rhaid i awdurdod lleol lunio drafft a'i gyflwyno i Weinidogion Cymru i'w gymeradwyo. Rhaid cyflwyno'r drafft cyntaf heb fod yn hwyrach na 4 mis cyn dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi, tra bo rhaid cyflwyno drafftiau dilynol heb fod yn hwyrach na 2 fis cyn dechrau'r flwyddyn ariannol. Rhaid i Weinidogion Cymru hysbysu'r awdurdod lleol am benderfyniad i gymeradwyo'r cynllun drafft.

---

[1] Yn y cyd-destun hwn, mae 'darparwr preifat' yn ddarparwr gwasanaethau plant o dan gyfyngiad yn Lloegr nad yw'n awdurdod lleol. Mae'r Ddeddf yn gwahaniaethu rhwng darparwyr o'r fath a 'darparwyr er elw' gan na fydd darparwyr yn Lloegr yn ddarostyngedig i'r gyfundrefn sy'n gymwys yng Nghymru, ac felly ni fydd modd eu hadnabod o'r gofrestr yn ddarparwyr 'er elw' neu'n ddarparwyr 'nid-er-elw', fel y bydd modd ei wneud o ran darparwyr Cymreig. Felly, bydd rhaid i awdurdodau lleol sy'n ceisio lleoli plentyn gyda darparwr yn Lloegr ganfod, yn syml, a yw'r darparwr yn awdurdod lleol ac, os nad yw, bydd cais i gymeradwyo lleoliad atodol yn ofynnol.

47. Subsection (5) amends subsection (3) to require that a local authority in discharging its duty under subsection (1) must have regard to the benefit of there being a range of accommodation within or near to its area that is capable of meeting the differing needs of the children mentioned in subsection (2). This change from "number of accommodation providers" to "range of accommodation" shifts the focus from the number of providers to the range of accommodation, and whether there are different types of placements in the right locations that are capable of meeting the needs of children. The duty could therefore potentially be met by there being accommodation provided by one provider, such as the local authority itself.

48. Subsections (6) and (7) amend subsection (4) and section 197(1) to amend the definition of "children's home" for the purposes of section 75, so that the duty applies only in relation to accommodation in children's homes and with local authority foster parents.

Section 11 – Duty to prepare and publish an annual sufficiency plan

49. Section 11 amends the 2014 Act to insert new sections 75A, 75B and 75C.

50. Section 75A requires local authorities to prepare and publish an annual sufficiency plan before the beginning of each financial year. The plan must detail the steps the local authority will take in that year to fulfil its duty under section 75(1). The plan must be in a form prescribed by regulations, and it must be approved by the Welsh Ministers before it is published (the process for this is set out in sections 75B and 75C). It must include, for the financial year to which it relates: the estimated number of children the local authority will be looking after who it will be unable to place under section 81(2); an assessment of the extent to which the available accommodation meets the relevant requirements in section 81A(3) as well as the extent to which that accommodation is within, or near to, the local authority's area. The plan must also include prescribed information about for-profit and private providers[1] who are likely to be named in applications for approval of supplementary placements, an estimate of the number of such applications that are anticipated and the reasons why that number of applications is likely to be made.

51. Section 75B of the 2014 Act sets out the procedure for the approval of the annual sufficiency plan. Before publishing the plan, a local authority must prepare a draft and submit it to the Welsh Ministers for approval. The first draft must be submitted no later than 4 months before the beginning of the financial year to which it relates, while subsequent drafts must be submitted no later than 2 months before the beginning of the financial year. The Welsh Ministers must notify the local authority of a decision to approve the draft plan.

[1] In this context, a 'private provider' is a provider of restricted children's services in England which is not a local authority. The Act makes the distinction between such providers and 'for-profit providers' because providers in England will not be subject to the regime applying in Wales and therefore will not be identifiable from the register as being 'for-profit' or 'not-for-profit', as Welsh providers will. Local authorities seeking to place a child with a provider in England will therefore simply have to identify whether the provider is a local authority, and if it is not, an application for approval of a supplementary placement will be required.

52. Mae adran 75C o Ddeddf 2014 yn nodi'r weithdrefn sydd i'w dilyn os bydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu peidio â chymeradwyo drafft o gynllun digonolrwydd blynyddol a gyflwynir gan awdurdod lleol o dan adran 75B. Yn yr achos hwn, rhaid i Weinidogion Cymru hysbysu'r awdurdod lleol am eu penderfyniad a darparu'r rhesymau dros y penderfyniad hwnnw. Rhaid iddynt hefyd bennu cyfnod y mae rhaid i'r awdurdod lleol gyflwyno drafft pellach o'r cynllun ynddo. Rhaid i'r awdurdod lleol wedyn gyflwyno drafft pellach o'r cynllun, ynghyd ag adroddiad sy'n egluro sut y mae'r awdurdod wedi ystyried y rhesymau a ddarparwyd gan Weinidogion Cymru. Os bydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu peidio â chymeradwyo'r drafft pellach, mae'r un weithdrefn yn gymwys. Os bydd Gweinidogion Cymru yn cymeradwyo drafft pellach, rhaid iddynt hysbysu'r awdurdod lleol am y penderfyniad hwnnw.

Adran 12 – Dyletswydd i sicrhau llety: adrodd

53. Mae adran 12 yn mewnosod adran newydd 75D yn Neddf 2014. Mae adran 75D yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol adrodd ar eu dyletswydd o dan adran 75 i sicrhau llety. Rhaid i'r adroddiad blynyddol a lunnir gan awdurdod lleol o dan adran 144A gynnwys gwybodaeth am sut y mae'r camau a gymerwyd gan yr awdurdod lleol wedi cynyddu, neu sut y disgwylir iddynt gynyddu, faint o lety sydd ar gael sy'n bodloni gofynion adran 75(1). Rhaid i'r adroddiad hefyd gynnwys nifer y ceisiadau a wnaed gan yr awdurdod lleol am gymeradwyaeth i leoli plant mewn lleoliadau atodol, yn ogystal â'r rhesymau dros unrhyw wahaniaeth rhwng nifer amcangyfrifedig y ceisiadau a nifer gwirioneddol y ceisiadau.

Adran 13 – Y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya

54. Mae adran 13 yn diwygio adran 81 o Ddeddf 2014 ac yn mewnosod adrannau newydd 81A, 81B, 81C ac 81D (ar ôl adran 81) yn Neddf 2014.

55. Mae adran 81 yn gosod dyletswydd ar awdurdod lleol i drefnu i blentyn sy'n derbyn gofal fyw gyda rhiant, person sydd â chyfrifoldeb rhiant neu berson y mae gorchymyn trefniadau plentyn wedi ei wneud o'i blaid. Fodd bynnag, pan na fo hyn yn gyson â llesiant y plentyn sy'n derbyn gofal, neu pan na fo'n rhesymol ymarferol, o dan adran 81A, rhaid i'r awdurdod lleol letya'r plentyn yn y "lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael". (Fodd bynnag, mae hyn yn ddarostyngedig, yn y ddau achos, i unrhyw benderfyniad a wneir gan yr awdurdod y byddai'n briodol i'r plentyn gael ei leoli gyda darpar fabwysiadydd (ac o ran hynny, gweler adran 81C)).

56. Yng nghyd-destun adran 81A, ystyr "lleoliad" yw lleoli plentyn:
- gydag unigolyn sy'n berthynas, yn ffrind neu'n berson arall sy'n gysylltiedig â'r plentyn ac sydd hefyd yn rhiant maeth awdurdod lleol (y cyfeirir ato'n gyffredin fel "lleoliad gyda pherthynas"),
- gyda rhiant maeth awdurdod lleol (arall),
- mewn cartref plant, neu
- (yn ddarostyngedig i adran 82 o Ddeddf 2014) yn unol â threfniadau eraill sy'n cydymffurfio ag unrhyw reoliadau a wneir at ddibenion adran 81A. Mae amrywiaeth o amgylchiadau pan all awdurdod lleol benderfynu lleoli plentyn mewn lleoliad heblaw gofal maeth neu wasanaeth cartref gofal i blant. Er enghraifft, gall awdurdod lleol leoli plentyn hŷn sy'n 16 neu'n 17 oed mewn llety â chymorth fel paratoad ar gyfer byw'n annibynnol.

52. Section 75C of the 2014 Act sets out the procedure to be followed if the Welsh Ministers decide not to approve a draft of an annual sufficiency plan submitted by a local authority under section 75B. In this case, the Welsh Ministers must notify the local authority of their decision and provide the reasons for it. They must also specify a period within which the local authority must submit a further draft of the plan. The local authority must then submit a further draft of the plan, along with a report explaining how the authority has taken into account the reasons provided by the Welsh Ministers. If the Welsh Ministers decide not to approve the further draft, the same procedure applies. If the Welsh Ministers do approve a further draft, they must notify the local authority of that decision.

Section 12 – Duty to secure accommodation: reporting

53. Section 12 inserts a new section 75D into the 2014 Act. Section 75D requires local authorities to report on their duty under section 75 to secure accommodation. The annual report prepared by a local authority under section 144A must include information on how the steps taken by the local authority have increased, or are expected to increase, the amount of accommodation available that meets the requirements of section 75(1). The report must also include the number of applications made by the local authority for approval to place children in supplementary placements, as well as the reasons for any difference between the estimated and actual number of applications.

Section 13 – Ways in which looked after children are to be accommodated

54. Section 13 amends section 81 of the 2014 Act and inserts into the 2014 Act new sections 81A, 81B, 81C and 81D (after section 81).

55. Section 81 imposes a duty on a local authority to arrange for a looked-after child to live with a parent, a person with parental responsibility or a person in whose favour a child arrangements order has been made. However, where this is not consistent with the looked-after child's well-being, or is not reasonably practicable, under section 81A, the local authority must accommodate the child in the "most appropriate placement available". (However, this is subject in both cases to any decision made by the authority that it would be appropriate for the child to be placed with a prospective adopter (as to which see section 81C)).

56. In the context of section 81A, a "placement" means accommodating a child:
- with an individual who is a relative, friend or other person connected with the child and who is also a local authority foster parent (commonly referred to as a "kinship placement"),
- with (another) local authority foster parent,
- in a children's home, or
- (subject to section 82 of the 2014 Act) in accordance with other arrangements that comply with any regulations made for the purposes of section 81A. There are a variety of circumstances where a local authority may decide to place a child in a setting other than foster care or a care home service for children. For example, a local authority may place an older child aged 16 or 17 in supported accommodation as preparation for independent living.

57. Fel yn achos yr adran 81 bresennol, mae penderfyniadau ynghylch ble i leoli plentyn sy'n derbyn gofal o dan adran 81A i'w gwneud yn ddarostyngedig i'r angen i ystyried yr hyn y cyfeirir ato fel "prif" ddyletswydd awdurdodau lleol yn Rhan 6 o Ddeddf 2014. Nodir hyn yn adran 78 ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdod ddiogelu a hyrwyddo llesiant plant y mae'n gofalu amdanynt.

58. Mae'r newidiadau a wneir gan adran 13 yn adlewyrchu newidiadau a wneir i Ddeddf 2016 sy'n cyfyngu ar wneud elw wrth ddarparu gwasanaethau maethu a gwasanaethau cartrefi gofal i blant fel "gwasanaethau plant o dan gyfyngiad".

59. Mae'r prif newid a wneir gan yr adran hon (a geir yn adran 81A(2) a (4)) yn ymwneud â'r penderfyniad a wneir gan awdurdod lleol ynghylch y lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal. Mae'r adran 81(7) bresennol yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol ystyried nifer o faterion wrth wneud y penderfyniad hwn. Mynegir y rhain fel gofynion o dan yr adran 81 bresennol, yn is-adrannau (8) a (9).

60. Rhaid ystyried y materion hyn o hyd o dan adran 81A(5), ond, o ganlyniad i adran 81A(4), os yw'r awdurdod lleol yn ystyried mai lleoliad gyda rhiant maeth neu mewn cartref plant yw'r lleoliad mwyaf priodol (yn unol ag adran newydd 81A(2)) (gan roi blaenoriaeth – yn ddarostyngedig i'r brif ddyletswydd o dan adran 78 – i leoliad gyda pherthynas), yna (er bod hyn hefyd yn ddarostyngedig i'r brif ddyletswydd) bydd angen bellach i'r awdurdod leoli'r plentyn mewn ffordd sy'n gyson â'r gofyniad sy'n cyfyngu ar elw yn adran 6A(1) o Ddeddf 2016. Cyflawnir hyn drwy'r gofyniad yn adran 81A(4) i'r awdurdod lleol ddefnyddio'r mathau canlynol yn unig o rieni maeth a chartrefi plant (ar yr amod nad yw gwneud hynny yn peri bod yr awdurdod yn torri'r brif ddyletswydd):
    - rhieni maeth awdurdod lleol sydd wedi eu hawdurdodi felly gan yr awdurdod lleol, gan awdurdod lleol gwahanol, neu gan asiantaeth faethu annibynnol sydd wedi ei chofrestru yn ddarostyngedig i ofynion adran 6A(1) o Ddeddf 2016;
    - cartrefi plant y mae un o'r personau a ganlyn wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â hwy fel y darparwr: yr awdurdod lleol, awdurdod lleol gwahanol, neu ddarparwr gwasanaeth sydd wedi ei gofrestru yn ddarostyngedig i ofynion adran 6A(1) o Ddeddf 2016.

61. Os oes mwy nag un lleoliad ar gael gyda rhiant maeth o'r fath neu mewn cartref plant o'r fath (fel y bo'n briodol), mae'r ddeddfwriaeth ddiwygiedig yn ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod lleol ystyried unwaith eto beth yw'r lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael yn unol ag adran 81A(2) – y tro hwn i ystyried *pa* leoliad o'r math hwn y dylid ei ddewis. Wrth wneud hynny, rhaid iddo roi sylw i nifer o ffactorau sy'n benodol i anghenion y plentyn o dan sylw. Nodir y ffactorau hyn yn adran newydd 81A(5)(a), sy'n atgynhyrchu darpariaethau a oedd yn adran 81(7) ac (8) yn flaenorol.

57. As in the case of existing section 81, decisions about where to place a looked-after child under section 81A are to be made subject to the need to take account of what is referred to as the "principal" duty on local authorities in Part 6 of the 2014 Act. This is set out in section 78 and requires an authority to safeguard and promote the well-being of children it is looking after.

58. The changes made by section 13 reflect changes made to the 2016 Act that restrict the making of profit in the provision of fostering services and children's care home services as "restricted children's services".

59. The key change made by this section (found in section 81A(2) and (4)) relates to the decision taken by a local authority as to the most appropriate placement available for a looked-after child. The existing section 81(7) requires a local authority to take a number of matters into account when making this decision. These are expressed as requirements under the existing section 81 at subsections (8) and (9).

60. These matters must still be taken into account under section 81A(5), but as a result of section 81A(4), if the local authority considers that the most appropriate placement (in accordance with new section 81A(2)) is with a foster parent or in a children's home (giving preference – subject to the principal duty under section 78 – to a kinship placement), then (although this is also subject to the principal duty), the authority will now have to place the child in a way that is consistent with the profit-restricting requirement in section 6A(1) of the 2016 Act. This is achieved by section 81A(4) requiring the local authority to only use the following types of foster parents and children's homes (provided that doing so does not put the authority in breach of the principal duty):
    - local authority foster parents who are authorised as such by the local authority, a different local authority, or an independent fostering agency that is registered subject to the requirements of section 6A(1) of the 2016 Act;
    - children's homes in respect of which one of the following persons is registered as the provider: the local authority, a different local authority, or a service provider that is registered subject to the requirements of section 6A(1) of the 2016 Act.

61. If more than one placement with such a foster parent or in such a children's home (as appropriate) is available, the amended legislation requires the local authority to once again consider what is the most appropriate placement available in accordance with section 81A(2) – this time to consider *which* placement of this type should be chosen. In doing so it must have regard to a number of factors specific to the needs of the child in question. These factors are set out in new section 81A(5)(a), which replicate provisions that were previously in section 81(7) and (8).

62. Gan fod y ffactorau sydd i'w hystyried yn adlewyrchu buddiannau plentyn sy'n derbyn gofal a all wrthdaro neu orgyffwrdd, a chan eu bod i gyd yn ddarostyngedig i'r brif ddyletswydd yn adran 78, mae geiriad y ddyletswydd a osodir ar awdurdod lleol (a oedd o dan a81(7) yn flaenorol) wedi ei newid i'w gwneud yn ofynnol i'r awdurdod lleol roi sylw i'r ffactorau hyn (wrth orfod diogelu a hyrwyddo llesiant y plentyn). Mae'r gwahanol agweddau ar lesiant plentyn wedi eu nodi yn y diffiniad o "llesiant" yn adran 2 o Ddeddf 2014.

63. Os nad oes lleoliad ar gael gyda rhiant maeth na darparwr cartref plant o'r fath, neu os na fyddai lleoli plentyn mewn lleoliad o'r fath pan fo lleoliad ar gael yn gyson â phrif ddyletswydd yr awdurdod lleol o dan adran 78, rhaid i'r awdurdod lleol ystyried unwaith eto beth yw'r lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael yn unol ag adran 81A(2).

64. Ar y pwynt hwn, rhaid i'r awdurdod lleol o angenrheidrwydd ystyried lleoliadau a all fod ar gael gyda darparwyr eraill, unwaith eto gan roi sylw i'r ffactorau y cyfeirir atynt yn adran 81A(5)(a), a rhaid iddo hefyd roi blaenoriaeth i leoliad gyda pherthynas (eto, yn ddarostyngedig i'r brif ddyletswydd o dan adran 78).

65. Pan fo awdurdod lleol yn lleoli plentyn sy'n derbyn gofal mewn lleoliad nad yw'n bodloni gofynion adran newydd 81A(4), rhaid i'r awdurdod wneud cais i Weinidogion Cymru am gymeradwyaeth (gweler adran 81B ynghylch "lleoliadau atodol").

66. O ganlyniad i adran newydd 81A(7), bydd rhaid i god ymarfer perthnasol a ddyroddir gan Weinidogion Cymru yn unol ag adran 145 o Ddeddf 2014 gynnwys darpariaeth ynghylch sut y mae awdurdod lleol yn arfer ei swyddogaethau o dan adran 81.

67. Mae adran 81B(3) yn nodi pa wybodaeth y mae rhaid ei darparu wrth wneud cais i gymeradwyo lleoliad atodol, sy'n cynnwys (ymhlith materion eraill) esboniad pam y mae'r awdurdod lleol o'r farn y byddai'n gweithredu yn anghyson â'i ddyletswydd o dan adran 78 o Ddeddf 2014 pe na bai'n lleoli'r plentyn sy'n derbyn gofal gyda'r darparwr er elw neu'r darparwr preifat (fel y bo'n gymwys).

68. Os bydd Gweinidogion Cymru yn gwrthod y cais, rhaid iddynt gyfarwyddo'r awdurdod lleol i wneud y canlynol:
    - ystyried rhesymau Gweinidogion Cymru dros wrthod y cais, ac
    - ailystyried lleoli'r plentyn mewn ffordd nad yw'n groes i'r gofynion yn adran 81A(4).

69. Ar ôl gwneud hynny, caiff yr awdurdod lleol ailgyflwyno'r cais os yw'n parhau i fod o'r farn ei bod yn angenrheidiol lleoli'r plentyn gyda darparwr er elw neu breifat gan gadw mewn cof y brif ddyletswydd o dan adran 78, ond rhaid i'r awdurdod esbonio:
    - sut y mae wedi ystyried rhesymau Gweinidogion Cymru dros wrthod y cais cychwynnol, a
    - pam y mae'n parhau i ystyried y dylid lleoli'r plentyn mewn lleoliad atodol.

70. Mae adran newydd 81C yn atgynhyrchu'r hyn a geir ar hyn o bryd yn is-adrannau (10) i (12) o adran 81, gan nodi'r dyletswyddau lleoli sy'n gymwys mewn cysylltiad â phlentyn y mae'r awdurdod lleol wedi ei fodloni y dylid ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu.

62. As the factors to be considered reflect interests of a looked-after child that may conflict or overlap, and as they are all subject to the principal duty in section 78, the wording of the duty imposed upon a local authority (previously under s81(7)) has been changed to require the local authority to have regard to these factors (while having to safeguard and promote the well-being of the child). The various aspects of a child's well-being are set out in the definition of "well-being" in section 2 of the 2014 Act.

63. If a placement with such a foster parent or children's home provider is not available, or if placing a child in such a placement where one is available would not be consistent with the local authority's principal duty under section 78, the local authority must once again consider what is the most appropriate placement available in accordance with section 81A(2).

64. At this point the local authority must necessarily consider placements that may be available with other providers, again having regard to the factors referred to in section 81A(5)(a), and also giving preference to a kinship placement (subject again to the principal duty under section 78).

65. Where a local authority places a looked-after child in a placement that does not meet the requirements of the new section 81A(4) , the authority must make an application to the Welsh Ministers for approval (see section 81B regarding "supplementary placements").

66. As a result of new section 81A(7), a relevant code of practice issued by the Welsh Ministers in accordance with section 145 of the 2014 Act will have to include provision on how a local authority exercises its functions under section 81.

67. Section 81B(3) sets out what information must be provided when making an application for approval of a supplementary placement, which includes (among other matters) an explanation of why the local authority considers that they would be acting inconsistently with their duty under section 78 of the 2014 Act if they did not place the looked-after child with the for-profit or private provider (as applicable).

68. If the Welsh Ministers reject the application, they must direct the local authority to:
    - take their reasons for rejecting the application into account, and
    - reconsider placing the child in a way that does not run contrary to the requirements in section 81A(4).

69. After doing so, the local authority may resubmit the application if they continue to consider that placing the child with a for-profit or private provider is necessary bearing in mind the principal duty under section 78, but the authority must explain:
    - how they have taken the Welsh Ministers' reasons for rejecting the initial application into account, and
    - why they continue to consider that the child should be placed in a supplementary placement.

70. New section 81C replicates what is currently found in subsections (10) to (12) of section 81, setting out the placement duties that apply in respect of a child that the local authority is satisfied ought to be placed for adoption.

71. Mae adran newydd 81D yn atgynhyrchu'r hyn a geir ar hyn o bryd yn is-adran (13) o adran 81, sy'n darparu y caiff awdurdod lleol ddyfarnu telerau unrhyw drefniadau neu leoliadau y mae'n eu gwneud mewn cysylltiad â phlentyn sy'n derbyn gofal o dan adran 81, 81A, 81B neu 81C.

PENNOD 2
DIWYGIADAU AMRYWIOL MEWN PERTHYNAS Â GWASANAETHAU GOFAL CYMDEITHASOL, GWEITHWYR GOFAL CYMDEITHASOL A SWYDDOGAETHAU GOFAL CYMDEITHASOL AWDURDODAU LLEOL

Adran 14 – Dyletswydd i gyflwyno a chyhoeddi datganiad blynyddol

72. Mae adran 14 yn diwygio adran 10 o Ddeddf 2016 sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddarparwr gwasanaeth gyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru, ac mae rhaid iddynt hwythau gyhoeddi'r datganiad hwnnw wedyn. Mae adran 14 yn diwygio adran 10 fel ei bod yn ofynnol i'r darparwr (ac nid i Weinidogion Cymru) gyhoeddi ei ddatganiad blynyddol ei hun ar ei wefan, ac iddo roi copi o'r datganiad hwnnw ar gael ar gais. Mae'r diwygiadau hefyd yn darparu bod rhaid i ddarparwr gwasanaeth gyhoeddi ei ddatganiad o fewn terfyn amser a ragnodir gan Weinidogion Cymru a bod methu â gwneud hynny yn drosedd ddiannod y gellir ei chosbi drwy ddirwy (gweler adran 14(3) sy'n diwygio adran 48 o Ddeddf 2016).

Adran 15 – Cais i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth: yr wybodaeth sydd i'w darparu

73. Mae adran 15 yn diwygio adran 14 o Ddeddf 2016 i ddarparu'r pŵer i Weinidogion Cymru i'w gwneud yn ofynnol bod rhaid i gais i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth gynnwys gwybodaeth ragnodedig a chael ei wneud ar y ffurf ragnodedig.

Adran 16 – Canslo ac amrywio cofrestriad darparwr gwasanaeth heb gais: y gweithdrefnau hysbysu

74. Mae adran 16 yn diwygio adrannau 13 a 15 o Ddeddf 2016, sy'n nodi pwerau Gweinidogion Cymru i amrywio cofrestriad darparwr gwasanaeth (adran 13) ac i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth (adran 15), yn ddarostyngedig i'r weithdrefn hysbysiad gwella (a nodir yn adrannau 16 a 17 o Ddeddf 2016). Mae adran 16 yn diwygio'r adrannau hyn fel bod yr weithdrefn hysbysu sy'n gymwys yn dibynnu ar y seiliau y mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu amrywio neu ganslo cofrestriad y darparwr arnynt. O ganlyniad i'r diwygiadau hyn, pan fo cofrestriad yn cael ei amrywio neu ei ganslo ar seiliau penodol nad oes unrhyw gamau gwella y gallai fod yn ofynnol i ddarparwr gwasanaeth eu cymryd mewn cysylltiad â hwy, bydd y weithdrefn hysbysiad o gynnig yn adran 18 o Ddeddf 2016 yn gymwys yn lle'r weithdrefn hysbysiad gwella. Byddai hyn yn gymwys, er enghraifft, pan na fo'r darparwr gwasanaeth bellach yn darparu gwasanaeth rheoleiddiedig penodol neu pan na fo'r darparwr gwasanaeth bellach yn darparu'r gwasanaeth rheoleiddiedig hwnnw mewn man penodol, ohono, neu mewn perthynas ag ef.

71. New section 81D replicates what is currently found in subsection (13) of section 81, which provides that a local authority may determine the terms of any arrangements or placements it makes in respect of a looked-after child under section 81, 81A, 81B or 81C.

CHAPTER 2
MISCELLANEOUS AMENDMENTS IN RELATION TO SOCIAL CARE SERVICES, SOCIAL CARE WORKERS AND LOCAL AUTHORITY SOCIAL CARE FUNCTIONS

Section 14 – Duty to submit and publish annual return

72. Section 14 amends section 10 of the 2016 Act which requires a service provider to submit an annual return to the Welsh Ministers who must then publish that return. Section 14 amends section 10 so that the provider (and not the Welsh Ministers) is required to publish its own annual return on its website, and to make a copy of that return available upon request. The amendments also provide that a service provider must publish its return within a time limit prescribed by the Welsh Ministers and that failure to do so is a summary offence punishable by a fine (see section 14(3) which amends section 48 of the 2016 Act).

Section 15 – Application for cancellation of service provider's registration: information to be provided

73. Section 15 amends section 14 of the 2016 Act to provide the Welsh Ministers with the power to require that an application to cancel a service provider's registration must contain prescribed information and be made in the prescribed form.

Section 16 – Cancellation and variation of service provider's registration without application: notice procedures

74. Section 16 amends sections 13 and 15 of the 2016 Act, which set out the powers of the Welsh Ministers to vary a service provider's registration (section 13) and cancel a service provider's registration (section 15) subject to the improvement notice procedure (set out in sections 16 and 17 of the 2016 Act). Section 16 amends these sections such that the applicable notice procedure depends on the grounds on which the Welsh Ministers are proposing to vary or cancel the provider's registration. As a result of these amendments, where variation or cancellation is on certain grounds in respect of which there is no improvement action that a service provider could be required to take, the notice of proposal procedure in section 18 of the 2016 Act will apply instead. This would apply, for example, where the service provider no longer provides a specific regulated service or the service provider no longer provides that regulated service at, from or in relation to a specific place.

Adran 17 – Gwybodaeth, arolygiadau ac ymchwiliadau

75. Mae adran 17 yn diwygio Pennod 3 o Ddeddf 2016 fel ei bod yn gwneud darpariaeth bellach mewn perthynas â phwerau Gweinidogion Cymru i gynnal arolygiadau ac ymchwiliadau ac i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu mewn perthynas â swyddogaethau amrywiol sydd ganddynt o dan Ddeddf 2016, gan gynnwys mewn cysylltiad ag ymchwilio i droseddau.

Adran 18 – Ystyr gweithiwr gofal cymdeithasol: gweithwyr gofal plant

76. Mae adran 18 yn diwygio adran 79 o Ddeddf 2016 i roi'r pŵer i Weinidogion Cymru drwy reoliadau i estyn y diffiniad o weithwyr gofal cymdeithasol at ddiben Deddf 2016 i gynnwys gweithwyr gofal plant (gan gynnwys gweithwyr chwarae).

77. Mae gweithwyr gofal plant yn unigolion sy'n cael eu cyflogi gan berson, neu'n gweithio (gan gynnwys fel gweithwyr asiantaeth) i berson, sydd wedi ei gofrestru o dan Ran 2 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 fel darparwr gofal dydd, i ddarparu gofal a goruchwyliaeth i blant.

Adran 19 – Achosion addasrwydd i ymarfer: pwerau i estyn gorchmynion interim

78. Mae adran 19 yn diwygio Pennod 4 o Ran 6 o Ddeddf 2016 sy'n gwneud darpariaeth mewn cysylltiad â gorchmynion interim ac adolygiadau o orchmynion interim mewn achosion addasrwydd i ymarfer. Mae gorchmynion interim a osodir gan y rheoleiddiwr yn fodd i alluogi i gyfyngiadau dros dro gael eu cymhwyso i berson cofrestredig tra bo ymchwiliadau yn cael eu gwneud i honiadau ynghylch addasrwydd i ymarfer a wneir yn erbyn y person. Mae'r diwygiad yn rhoi'r pŵer i banel (panel gorchmynion interim neu banel addasrwydd i ymarfer y dygir yr achos gorchymyn interim ger ei fron) i estyn gorchymyn interim am gyfnod o gyfanswm o hyd at 18 mis, gan ddileu'r angen i geisiadau gael eu gwneud i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf am estyniadau nad ydynt yn estyn hyd cyfan y gorchymyn y tu hwnt i'r terfyn hwnnw. Bydd cais i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf yn parhau i fod yn ofynnol pan fo gorchymyn interim i gael ei estyn y tu hwnt i 18 mis (gweler adran 148 o Ddeddf 2016).

Adran 20 — Taliadau uniongyrchol ym maes gofal cymdeithasol

79. Mae adran 20 yn diwygio Rhan 4 o Ddeddf 2014 er mwyn caniatáu i awdurdod lleol wneud taliadau uniongyrchol i berson (unigolyn neu gorff) sydd wedi ei enwebu gan oedolyn sydd â hawlogaeth i gael taliad uniongyrchol o dan adran 50 o Ddeddf 2014 ni waeth a yw'r oedolyn hwnnw yn oedolyn heb alluedd (o fewn ystyr Deddf Galluedd Meddyliol 2005) i gael a rheoli'r taliadau uniongyrchol ei hunan.

80. Bwriad y diwygiadau a wneir gan adran 20 yw sicrhau bod gan bob person sydd â hawlogaeth i gael taliad uniongyrchol o dan Ran 4 o Ddeddf 2014 (gan gynnwys taliadau a wneir mewn cysylltiad â gwasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983) yr un hawlogaeth i enwebu person i gael a rheoli'r taliadau uniongyrchol ar ei ran, pa un a oes ganddynt alluedd meddyliol ai peidio (neu yn achos plentyn o dan 16 oed, fod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod gan y plentyn ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cydsynio i gael taliad uniongyrchol).

81. Mae'r diwygiadau hynny yn mewnosod adrannau newydd 49A a 53A yn Neddf 2014 ac yn amnewid adrannau 50, 51 a 52.

Section 17 – Information, inspection and investigations

75. Section 17 amends Chapter 3 of the 2016 Act so that it makes further provision in relation to the Welsh Ministers' powers to carry out inspections and investigations and to require the provision of information in relation to various functions they have under the 2016 Act, including in respect of investigating offences.

Section 18 – Meaning of social care worker: childcare workers

76. Section 18 amends section 79 of the 2016 Act to provide Welsh Ministers with the power by regulations to extend the definition of social care workers for the purpose of the 2016 Act to include childcare workers (including play workers).

77. Childcare workers are individuals who are employed by or work (including as agency workers) for a person registered under Part 2 of the Children and Families (Wales) Measure 2010 as a day care provider, to provide care and supervision to children.

Section 19 – Fitness to practise cases: powers to extend interim orders

78. Section 19 amends Chapter 4, of Part 6 of the 2016 Act which makes provision in respect of interim orders and review of interim orders in fitness to practise proceedings. Interim orders imposed by the regulator are a means to enable temporary restrictions to be applied to a registered person while investigations are undertaken into fitness to practise allegations made against the person. The amendment provides panel (interim orders panel or fitness to practise panel before which the interim order proceedings are brought) with the power to extend an interim order for up to 18 months in total, removing the need for applications to be made to the First-tier Tribunal for extensions which do not push the total length of the order beyond that limit. An application to the First-tier Tribunal will continue to be required where an interim order is to be extended beyond 18 months (see section 148 of the 2016 Act).

Section 20 – Direct payments in social care

79. Section 20 amends Part 4 of the 2014 Act so as to allow a local authority to make direct payments to a person (an individual or a body) nominated by an adult entitled to receive a direct payment under section 50 of the 2014 Act regardless of the whether that adult lacks capacity (within the meaning of the Mental Capacity Act 2005) to receive and manage the direct payments themselves.

80. The amendments made by section 20 are intended to ensure that all persons who are entitled to receive a direct payment under Part 4 of the 2014 Act (including payments made in respect of after-care services under section 117 of the Mental Health Act 1983) have the same entitlement to nominate a person to receive and manage the direct payments on their behalf whether or not they have mental capacity (or in the case of a child under the age of 16, the local authority is satisfied that the child has sufficient understanding to make an informed decision about consenting to receive a direct payment).

81. Those amendments insert new sections 49A and 53A into the 2014 Act and substitute sections 50, 51 and 52.

82. Mae adran newydd 49A yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau a gaiff ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdod lleol wneud taliadau uniongyrchol ond dim ond pan fo'r amodau perthnasol a bennir yn adrannau 50 (taliadau uniongyrchol: yr amodau ar gyfer taliad i ddiwallu anghenion oedolyn), 51 (taliadau uniongyrchol: yr amodau ar gyfer taliad i ddiwallu anghenion plentyn) neu 52 (taliadau uniongyrchol: yr amodau ar gyfer taliad i ddiwallu anghenion gofalwr) wedi eu bodloni gan y person sydd â hawlogaeth i gael gofal a chymorth o dan Ran 4 o Ddeddf 2014.

83. Mae adran 20 hefyd yn mewnosod adran newydd 53A yn Rhan 4 o Ddeddf 2014. Mae hyn yn disodli darpariaeth bresennol a wneir gan adran 53(11) sydd ar hyn o bryd yn darparu y caiff rheoliadau a wneir o dan adrannau 50 ac 51 alluogi awdurdod lleol i gyflawni ei ddyletswydd i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 ("Deddf 1983") drwy wneud taliadau uniongyrchol, ac mae'n cyflwyno Atodlen A1 (sy'n cynnwys addasiadau i'r ddarpariaeth bresennol a wneir gan adrannau 50, 51 a 53).

84. Mae adran 20 yn amnewid Atodlen A1. Mae'r Atodlen A1 newydd yn nodi'n llawn yr amodau y mae rhaid eu bodloni cyn y caiff awdurdod lleol wneud taliadau uniongyrchol wrth gyflawni ei ddyletswydd i ddarparu neu sicrhau gwasanaethau i berson sydd â hawlogaeth i ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf 1983 (yn hytrach na thrwy wneud addasiadau i'r ddarpariaeth berthnasol yn Rhan 4 o Ddeddf 2014). Mae'r Atodlen A1 sydd wedi ei hamnewid yn cynnwys darpariaeth sy'n galluogi person sydd â hawlogaeth i gael taliad uniongyrchol yn lle cael ôl-ofal i enwebu person i gael y taliadau uniongyrchol ar ei ran.

Adran 21 – Lletya plant

85. Mae adran 21 yn diwygio adrannau 76 ac 81 o Ddeddf 2014 i egluro cwmpas cyfeiriadau yn yr adrannau hynny at "gorchmynion trefniadau plentyn". Mewnosodwyd y cyfeiriadau hyn fel diwygiadau canlyniadol pan ddisodlwyd gorchmynion preswylio (sef yr hyn yr oedd y darpariaethau hyn yn cyfeirio atynt yn flaenorol) gan orchmynion trefniadau plentyn (gweler adran 12 o Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 (p. 6) ac Atodlen 2 iddi). Fodd bynnag, mae gorchmynion trefniadau plentyn yn ymdrin ag ystod ehangach o faterion na gorchmynion preswyl, ac maent yn cynnwys trefniadau cyswllt ar gyfer plant. Mae'r Ddeddf felly yn diwygio'r cyfeiriadau at "gorchmynion trefniadau plentyn" yn adrannau 76 ac 81 o Ddeddf 2014 i egluro nad yw cyfeiriad at orchmynion trefniadau plentyn ond yn ymwneud â'r gorchmynion hynny sy'n pennu'r person y dylai plentyn fyw gydag ef.

Adran 22 – Gofal cymdeithasol: mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol

86. Mae adran 22 yn cyflwyno Atodlen 1 sy'n gwneud mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol mewn perthynas â'r darpariaethau yn Rhan 1 o'r Ddeddf, mewn cysylltiad â gofal cymdeithasol.

87. Mae paragraff 2(6) o Atodlen 1 yn diwygio paragraff 1(4) o Atodlen 1 i Ddeddf 2016 i'w gwneud yn glir fod y ddarpariaeth o lety a gofal i blentyn gan awdurdod lleol yn gyfystyr â gwasanaeth cartref gofal.

82. The new section 49A gives the Welsh Ministers power to make regulations which may require or allow a local authority to make direct payments but only where the relevant conditions specified in sections 50 (direct payments: conditions for payment to meet an adult's needs), 51 (direct payments: conditions for payment to meet a child's needs) or 52 (direct payments: conditions for payment to meet a carer's needs) are met by the person who is entitled to receive care and support under Part 4 of the 2014 Act.

83. Section 20 also inserts new section 53A into Part 4 of the 2014 Act. This replaces existing provision made by section 53(11) which currently provides that regulations made under sections 50 and 51 may enable a local authority to discharge its duty to provide after-care services under section 117 of the Mental Health Act 1983 ("the 1983 Act") by making direct payments, and introduces Schedule A1 (which contains modifications to the existing provision made by sections 50, 51 and 53).

84. Section 20 substitutes Schedule A1. New Schedule A1 sets out in full the conditions which must be met before a local authority may make direct payments in discharge of its duty to provide or secure services for a person entitled to after-care under section 117 of the 1983 Act (rather than by making modifications to the relevant provision in Part 4 of the 2014 Act). The substituted Schedule A1 contains provision that enable a person entitled to receive a direct payment in lieu of receiving after-care to nominate a person to receive the direct payments on their behalf.

Section 21 – Accommodation of children

85. Section 21 amends sections 76 and 81 of the 2014 Act to clarify the scope of references in those sections to "child arrangements orders". The references were inserted as consequential amendments when residence orders (to which these provisions previously referred) were replaced by child arrangements orders (see section 12 and Schedule 2 of the Children and Families Act 2014 (c. 6)). However, child arrangements orders cover a wider range of matters than residence orders, and include contact arrangements for children. The Act therefore amends the references to "child arrangements orders" in sections 76 and 81 of the 2014 Act to clarify that reference to child arrangements orders only relate to those orders which specify the person with whom a child should live.

Section 22 – Social care: minor and consequential amendments

86. Section 22 introduces Schedule 1 which makes minor and consequential amendments in relation to the provisions in Part 1 of the Act, in respect of social care.

87. Paragraph 2(6) of Schedule 1 amends paragraph 1(4) of Schedule 1 to the 2016 Act to make it clear that the provision of accommodation and care to a child by a local authority constitutes a care home service.

RHAN 2
GOFAL IECHYD

88. Mae'r Rhan hon yn cynnwys darpariaethau sy'n diwygio Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 ["Deddf 2006"] sef y brif ddeddfwriaeth sy'n llywodraethu gweithrediad y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG) yng Nghymru. Mae'r diwygiadau yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud taliadau uniongyrchol i unigolion yn lle darparu gwasanaethau gan neu ar ran y GIG i ddiwallu eu hanghenion (neu gyfarwyddo Byrddau Iechyd Lleol i wneud taliadau o'r fath ar eu rhan gan ddefnyddio pwerau presennol o dan Ddeddf 2006).

89. Mae taliadau uniongyrchol yng nghyd-destun gofal cymdeithasol yn symiau ariannol a delir gan awdurdodau lleol yn unol â dyletswyddau o dan Ddeddf 2014 i unigolion (neu eu cynrychiolwyr) i'w galluogi i sicrhau gwasanaethau i ddiwallu eu hanghenion cymwys am ofal a chymorth (neu anghenion gofalwr). Gwneir y taliadau hyn yn lle bod yr awdurdod lleol yn darparu neu'n trefnu gwasanaethau i ddiwallu'r anghenion hynny ac fe'u gwneir o dan ddarpariaethau yn Rhan 4 o Ddeddf 2014 ac yn rhinwedd y Rhan honno.[2]

90. Bwriedir i'r pwerau newydd gael eu defnyddio i alluogi Gweinidogion Cymru i wneud taliadau uniongyrchol (mewn achosion priodol) yn lle darparu gwasanaethau pan fo unigolyn yn gymwys i gael Gofal Iechyd Parhaus y GIG ("GIP"). Pecyn o ofal parhaus yw GIP, a drefnir ac a ariennir yn gyfan gwbl gan y GIG pan ganfyddir bod gan yr unigolyn "angen iechyd sylfaenol" (yn hytrach nag angen am ofal a chymorth gan awdurdodau lleol). Darperir gofal o'r fath i unigolyn 18 oed neu hŷn, i ddiwallu anghenion sydd wedi codi o ganlyniad i anabledd, damwain neu salwch. Mewn achosion o'r fath, mae'r GIG yn gyfrifol am ddarparu ar gyfer holl anghenion iechyd a gofal cymdeithasol asesedig yr unigolyn hwnnw - gan gynnwys llety, os yw hynny'n rhan o'r angen cyffredinol. Gellir darparu gwasanaethau i bobl sydd â hawlogaeth i GIP mewn unrhyw leoliad y tu allan i'r ysbyty, megis yng nghartref y person ei hun, mewn cartref gofal neu mewn hosbis. Ar hyn o bryd, nid yw Deddf 2006 yn caniatáu i daliadau uniongyrchol gael eu gwneud yn lle darparu gwasanaethau, i'r rhai sy'n gymwys i gael GIP, neu fel arall.

91. Roedd *Rhaglen Lywodraethu* 2021 Llywodraeth Cymru yn nodi ymrwymiad i "wella'r rhyngwyneb rhwng gofal iechyd parhaus a thaliadau uniongyrchol". Yn unol â hynny, yn 2022, ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar yr egwyddor o gyflwyno taliadau uniongyrchol fel opsiwn o fewn GIP. Roedd yr ymatebion i'r ymgynghoriad ar y cynnig yn dangos bod llawer o gefnogaeth i'r egwyddor o gyflwyno taliadau uniongyrchol ar gyfer GIP.

Adran 23 – Trosolwg o Ran 2

92. Mae'r adran hon yn rhoi trosolwg o brif ddarpariaethau Rhan 2 o'r Ddeddf. Mae'n crynhoi'r pynciau yr ymdrinnir â hwy ym mhob adran ddilynol yn y Rhan.

---

2 Gweler adrannau 50 i 53 o Ddeddf 2014 ac O.S. 2015/1815 (Cy. 260).

PART 2
HEALTH CARE

88. This Part contains provisions that amend the National Health Service (Wales) Act 2006 ["the 2006 Act"] which is the principal legislation governing the operation of the National Health Service (NHS) in Wales. The amendments allow the Welsh Ministers to make direct payments to individuals in lieu of the provision of services by or on behalf of the NHS to meet their needs (or to direct Local Health Boards to make such payments on their behalf using existing powers under the 2006 Act).

89. Direct payments within the context of social care are monetary amounts paid by local authorities in accordance with duties under the 2014 Act to individuals (or their representatives) to enable them to secure services to meet their eligible needs for care and support (or the needs of a carer). These payments are made in lieu of the local authority providing or arranging services to meet those needs and are made under provisions in and by virtue of Part 4 of the 2014 Act.[2]

90. It is intended that the new powers will be used to enable the Welsh Ministers to make direct payments (in appropriate cases) in lieu of the provision of services where an individual is eligible to receive NHS Continuing Health Care ("CHC"). CHC is a package of ongoing care that is arranged and funded solely by the NHS where the individual has been found to have a "primary health need" (as opposed to a need for local authority care and support). Such care is provided to an individual aged 18 or over, to meet needs that have arisen as a result of disability, accident or illness. In such cases, the NHS is responsible for providing for all of that individual's assessed health and social care needs – including accommodation, if that is part of the overall need. Services for persons entitled to CHC can be provided in any setting outside hospital, such as in a person's own home, in a care home or hospice. The 2006 Act does not currently allow direct payments to be made in lieu of services, to those eligible to receive CHC, or otherwise.

91. The Welsh Government's 2021 *Programme for Government* set out a commitment to "improve the interface between continuing health care and direct payments". Accordingly, in 2022 the Welsh Government consulted on the principle of introducing direct payments as an option within CHC. The consultation responses to the proposal conveyed a high level of support for the principle of introducing direct payments for CHC.

Section 23 – Overview of Part 2

92. This section provides an overview of the main provisions of Part 2 of the Act. It summarises the subjects covered in each subsequent section of the Part.

---

2 See sections 50 to 53 of the 2014 Act and S.I. 2015/1815 (W. 260).

Adran 24 – Taliadau uniongyrchol am ofal iechyd

93. Mae'r adran hon yn mewnosod darpariaeth newydd yn Rhan 1 o Ddeddf 2006 er mwyn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud taliadau uniongyrchol i unigolion yn lle darparu gwasanaethau i ddiwallu eu hanghenion asesedig o dan Ddeddf 2006.

94. Mae Gweinidogion Cymru wedi arfer pŵer o dan adran 12 o Ddeddf 2006 i wneud rheoliadau sy'n cyfarwyddo Byrddau Iechyd Lleol (BILlau) i arfer swyddogaethau penodedig Gweinidogion Cymru o dan Ddeddf 2006 ar eu rhan. Caniateir arfer y pwerau hyn ymhellach i gyfarwyddo'r BILlau i arfer pŵer Gweinidogion Cymru i wneud taliadau uniongyrchol yn lle darparu gwasanaethau.

95. Mae adran 10B(6) yn cynnwys pŵer i wneud rheoliadau a fyddai, pe bai'n cael ei arfer gan Weinidogion Cymru, yn galluogi BILlau i wneud taliadau uniongyrchol wrth gyflawni dyletswydd y BILlau i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983.

96. Pan fo Gweinidogion Cymru yn defnyddio'r pŵer yn adran 10B(1) i wneud taliadau uniongyrchol, rhaid iddynt wneud trefniadau ar gyfer darparu gwybodaeth, cyngor neu gymorth arall i'r claf, i'w dalai neu i gynrychiolydd arall. Yn yr un modd, os yw Gweinidogion Cymru yn gwneud rheoliadau o dan adran 10B(6) er mwyn galluogi BILlau i wneud taliadau uniongyrchol wrth gyflawni dyletswyddau BILlau o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983, rhaid i'r rheoliadau wneud darpariaeth ynghylch gwybodaeth, cyngor neu gymorth arall sydd i'w darparu neu ei ddarparu gan BILlau.

97. Mae'r diwygiadau hefyd yn mewnosod adran 10C yn Neddf 2006, sy'n darparu y caiff Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu pryd a sut y caniateir gwneud taliadau uniongyrchol. Caiff rheoliadau a wneir o dan y ddarpariaeth hon ddarparu bod taliadau uniongyrchol i'w cynnig o dan amgylchiadau penodedig yn unig, neu cânt atal taliadau o'r fath rhag cael eu gwneud i bersonau penodedig.

98. Mae'r diwygiadau hefyd yn mewnosod adran 10D yn Neddf 2006, sy'n darparu y caiff Gweinidogion Cymru a BILlau wneud trefniadau gyda sefydliadau eraill i ddarparu cymorth gyda thaliadau uniongyrchol.

99. Gwneir diwygiadau hefyd i adran 203 o Ddeddf 2006, ac effaith hynny yw y bydd y set gyntaf o reoliadau a wneir o dan adran 10B(6) o Ddeddf 2006 yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft yn y Senedd.

Adran 25 – Taliadau uniongyrchol am ofal iechyd: mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol

100. Mae'r adran hon yn cyflwyno Atodlen 2, sy'n gwneud nifer o fân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol i Ddeddfau eraill o ganlyniad i'r ddarpariaeth newydd yn Rhan 1 o Ddeddf 2006 mewn perthynas â thaliadau uniongyrchol. Mae'r Atodlen yn cynnwys diwygiadau i Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (p. 20), Deddf Personau Anabl (Gwasanaethau, Ymgynghori a Chynrychioli) 1986 (p. 33), Deddf 2006, Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006 (p. 47), a Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019 (dccc 3).

Section 24 – Direct payments for health care

93. This section inserts new provision into Part 1 of the 2006 Act in order to allow the Welsh Ministers to make direct payments to individuals in lieu of the provision of services to meet their assessed needs under the 2006 Act.

94. The Welsh Ministers have exercised power under section 12 of the 2006 Act to make regulations which direct Local Health Boards (LHBs) to exercise specified functions of the Welsh Ministers under the 2006 Act on their behalf. These powers may be exercised further to direct the LHBs to exercise the Welsh Ministers' power to make direct payments in lieu of the provision of services.

95. Section 10B(6) contains a regulation-making power which, if exercised by the Welsh Ministers, would enable LHBs to make direct payments in discharge of the LHBs' duty to provide after-care services under section 117 of the Mental Health Act 1983.

96. Where the Welsh Ministers use the power in section 10B(1) to make direct payments, they must make arrangements for the provision of information, advice or other support to the patient, their payee or other representative. Similarly, if the Welsh Ministers make regulations under section 10B(6) to enable LHBs to make direct payments in discharge of LHBs' duties under section 117 of the Mental Health Act 1983, the regulations must make provision about information, advice or other support to be provided by LHBs.

97. The amendments also insert section 10C into the 2006 Act, which provides that the Welsh Ministers may make regulations which specify when and how direct payments may be made. Regulations made under this provision may provide that direct payments are to be offered only in specified circumstances, or may prevent such payments being made to specified persons.

98. The amendments also insert section 10D into the 2006 Act, which provides that the Welsh Ministers and LHBs may make arrangements with other organisations to provide assistance with direct payments.

99. Amendments are also made to section 203 of the 2006 Act, the effect of which is that the first set of regulations to be made under section 10B(6) of the 2006 Act will be subject to the draft affirmative procedure in the Senedd.

Section 25 – Direct payments for health care: minor and consequential amendments

100. This section introduces Schedule 2, which makes a number of minor and consequential amendments to other Acts as consequence of the new provision in Part 1 of the 2006 Act in relation to direct payments. The Schedule contains amendments to the Mental Health Act 1983 (c. 20), the Disabled Persons (Services, Consultation and Representation) Act 1986 (c. 33), the 2006 Act, the Safeguarding Vulnerable Groups Act 2006 (c. 47), and the Public Services Ombudsman (Wales) Act 2019 (anaw 3).

Adran 26 – Darparu gwasanaethau iechyd gan awdurdodau lleol

101. Mae'r adran hon yn diwygio adran 47 o Ddeddf 2014. Mae'r diwygiadau hyn yn mynd i'r afael â chanlyniad anfwriadol sy'n deillio o ddrafftio Deddf 2014, er mwyn ymgorffori'r prawf statudol llawn y bwriedir iddo bennu'r cyfyngiadau ar bwerau awdurdod lleol i ddarparu gwasanaethau gofal iechyd.

102. Mae adran 47 o Ddeddf 2014 yn sefydlu'r cyfyngiadau o ran gwasanaethau iechyd y gellid disgwyl yn gyfreithlon i awdurdod lleol eu darparu i ddiwallu anghenion gofal iechyd. Mae is-adrannau (1) a (2) yn cynnwys yr eithriadau ar gyfer darparu gwasanaethau iechyd gan awdurdodau lleol.

103. Mae'r prawf "maint ac ansawdd", a ddatblygwyd gan y Llys Apêl o ganlyniad i achos *Coughlan* (*R. v. North and East Devon Health Authority, ex parte Coughlan* [1999 EWCA civ 1871], ac y cyfeirir ato weithiau fel y *"prawf Coughlan"*, yn pennu'r cyfyngiadau ar bwerau awdurdod lleol i ddarparu gwasanaethau gofal iechyd. Y bwriad oedd y byddai'r ddarpariaeth a wneir gan adran 47 o Ddeddf 2014 yn dilyn argymhellion Comisiwn y Gyfraith yn ei adroddiad ar Ofal Cymdeithasol i Oedolion (Comisiwn y Gyfraith (Comisiwn y Gyfraith Rhif 326) Gofal Cymdeithasol i Oedolion), gan gynnwys yr argymhelliad y dylid codeiddio'r prawf *Coughlan* mewn statud. Fodd bynnag, nid oedd Bil Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) fel y'i cyflwynwyd ond yn cynnwys cainc gyntaf y prawf *Coughlan*, sydd bellach wedi ei nodi yn adran 47 o Ddeddf 2014.

104. Felly, mae'r diwygiadau a wneir gan adran 26 yn mewnosod ail gainc y prawf *Coughlan* yn adran 47(1) a (2) o Ddeddf 2014, er mwyn rhoi effaith i'r bwriad polisi gwreiddiol.

RHAN 3
CYFFREDINOL

Adran 30 – Enw byr

105. Mae'r adran hon yn darparu mai enw byr y Ddeddf yw Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2025.

COFNOD Y TRAFODION YN SENEDD CYMRU

106. Mae'r tabl a ganlyn yn nodi'r dyddiadau ar gyfer pob cyfnod o hynt y Ddeddf drwy'r Senedd. Gellir cael Cofnod y Trafodion a rhagor o wybodaeth am hynt y Ddeddf hon ar wefan y Senedd ar:
https://business.senedd.cymru/mgIssueHistoryHome.aspx?IId=43830

Cyfnod	**Dyddiad**
Cyflwynwyd	20 Mai 2024
Cyfnod 1 – Dadl	22 Hydref 2024
Cyfnod 2 Pwyllgor Craffu – ystyried y gwelliannau	28 Tachwedd 2024
Cyfnod 3 Cyfarfod Llawn – ystyried y gwelliannau	28 Ionawr 2025
Cyfnod 4 Cymeradwywyd gan y Senedd	4 Chwefror 2025
Y Cydsyniad Brenhinol	24 Mawrth 2025

© Hawlfraint y Goron 2025

Argraffwyd a chyhoeddwyd yn y DU gan Y Llyfrfa Cyf dan awdurdod a goruchwyliaeth Saul Nassé, Rheolwr Llyfrfa Ei Fawrhydi ac Argraffydd Deddfau Senedd y Brenin.

Section 26 – Provision of health services by local authorities

101. This section makes amendments to section 47 of the 2014 Act. These address an unintended consequence arising from the drafting of the 2014 Act, in order to incorporate the full statutory test which is intended to determine the limits of the powers of a local authority to provide health care services.

102. Section 47 of the 2014 Act establishes the limit of health services that a local authority may lawfully be expected to provide to meet health care needs. Subsections (1) and (2) contain the exceptions for the provision of health services by local authorities.

103. The "quantity and quality" test, developed by the Court of Appeal as a result of the *Coughlan* case (*R. v. North and East Devon Health Authority, ex parte Coughlan* [1999 EWCA civ 1871], and sometimes referred to as the "*Coughlan test*", determines the limit of the powers of a local authority to provide health care services. It was intended that the provision made by section 47 of the 2014 Act would follow the Law Commission's recommendations in its report into Adult Social Care (The Law Commission (LAW COM No. 326) Adult Social Care), including that the *Coughlan* test should be codified in statute. However, the Social Services and Well-being (Wales) Bill as introduced contained the first limb only of the *Coughlan* test which is now set out in section 47 of the 2014 Act.

104. The amendments made by section 26 therefore insert the second limb of the *Coughlan* test into section 47(1) and (2) of the 2014 Act, in order to give effect to the original policy intent.

PART 3
GENERAL

Section 30 – Short title

105. This section provides that the Act's short title is the Health and Social Care (Wales) Act 2025.

RECORD OF PROCEEDINGS IN SENEDD CYMRU

106. The following table sets out the dates for each stage of the Act's passage through the Senedd. The Record of Proceedings and further information on the passage of this Act can be found on the Senedd website at:
https://business.senedd.wales/mgIssueHistoryHome.aspx?IId=43830

Stage	Date
Introduced	20 May 2024
Stage 1 - Debate	22 October 2024
Stage 2 Scrutiny Committee – consideration of amendments	28 November 2024
Stage 3 Plenary - consideration of amendments	28 January 2025
Stage 4 Approved by the Senedd	4 February 2025
Royal Assent	24 March 2025

© Crown copyright 2025

Printed and published in the UK by The Stationery Office Limited under the authority and superintendence of Saul Nassé, Controller of His Majesty's Stationery Office and King's Printer of Acts of Parliament.

tso
a Williams Lea company

Cyhoeddwyd gan TSO (Y Llyfrfa), cwmni Williams Lea,
ac ar gael o:

Arlein
www.tsoshop.co.uk

Post, Ffôn ac E-bost
TSO
Blwch Post 29, Norwich, NR3 1GN
Archebionf ffôn/ Ymholiadau cyffredinol 0333 202 5070
E-bost: customer.services@tso.co.uk
Ffôn Testun: 0333 202 5077

Published by TSO (The Stationery Office), a Williams Lea company,
and available from:

Online
www.tsoshop.co.uk

Mail, Telephone & E-mail
TSO
PO Box 29, Norwich, NR3 1GN
Telephone orders/General enquiries: 0333 202 5070
E-mail: customer.services@tso.co.uk
Textphone: 0333 202 5077

ISBN 978-0-348-11980-0

9 780348 119800